Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ...-hээ гарана | № 154 (17277) | 1986 оной июлиин 4, пятница | Сэн 3 мүн.

МАШИНЫН ТАРШАГАНААН ТАҺАЛДАНАГҮЙ

Тээгдэ тосхоной баруун урда шифер хушалтатай ута сарай холоhоо сайран харагдадаг. Тэндэ хониной нооhо хайшалха пункт түхеэрэгдэнхэй юм. Хүрбын совхозойхид «сагаан алта» хуряаха хүдэлмэридөө эртэнhээ бэлдэжэ эхилhэн байна. Нооhотой хонидые хааха хорёонууд, хониной нооhо хайшалха модон шала шэрээнүүдынь заhабарилагдажа, электромашинкануудынь тааруулагдан тодхогдоо. Пунктын сарай буртаг шоройhоо сэбэрлэгдээ. Бүхы юумэеэ түгэс бэлдэhэн бусад ажахын хонишод hаяхан хонидойнгоо нооhо хайшалжа эхилhэн байна. Эндэхи пунктын начальнигаар Б. В. Ринчинов томилогдонхой юм. Энэ шухала хүдэлмэреэ богони болзор соо hайн шанартайгаар үнгэргэжэ, нооhоёо гээлтэ хоролтодо оруулангүй суглуулжа абаха хэрэгтэ хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд онсо анхаралаа хандуулна. Эндэ түрүүлэн ажалай ба амаралтын лагерьта hурагшадай харууhалжа байhан хурьгадай нооhон хайшалагдажа захалhан байна. Тээгдын дунда hургуулиин hурагшад, болон совхозой механизаторнууд, хониной нооhо хайшалалгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Һурагшад Ц. Доржиев. В. Цыренов. М. Мижынов. Н. Мункуев гэгшэд үдэр бүхэндэ олон хониной нооhо хайшалжа шалгарна.

Ц. ДОРЖИЕВА.

Хори.

РСФСР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай

Верховно Советэй гурбадахи сесси

…РШЭ, ШАНАР, …БАЛАЛТА

эхэ хүдэлмэри хээ гээд КПСС-эй Свердловско обкомой хоёрдохи секретарь депутат **В. М. Манюхин** тэмдэглэбэ. Областиин городууд болон районуудта туhаламжа хүргэхөөр партиин обкомой комплексно бригаданууд эльгээгдэhэн байна. Тэдэн ажалша коллективүүдэй бодото байдалые хаража үзөө. Ажахын тусхай hалбаринуудые комплексно бэшээр хүгжөөхэ талаар шүүмжэлэл түсэбүүд дотор хараада абтанхай. Гэхэтэй хамта хэрбээ республиканска мэдэлэй промышленностиин предприятинуудай үйлэдбэриин ургалтые бүри дээгүүр түсэблэhэн байгаа гээшэ hаа, областиин хүгжэлтын эршэ дабшаса бүри ехэ байха hэн гээд депутат хэлээ.

Хүнгэн промышленностиин предприятинуудай нилээд олохониинь түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэнэгүй, хэдэ хэдэн эд бараанай талаар эрилтэ хүсэд дүүрэнээр хангагданагүй, продукциин шанарые hайжаруулха эрилтэ зүбөөр табигдана. Һалбариин хүдэлмэридэхи эдэ дутагдалнууд зүбөөр заагдаа гэжэ сесси дээрэ үгэ хэлэhэн РСФСР-эй хүнгэн промышленностиин министр депутат **Б. И. Зателепа** мэдэрээ.

Арбан хоёрдохи табан жэлдэ hалбариин хүдэлмэридэ эрид хубилалта хэгдэхэ ёhотой гээд тэрэ хэлээ. Худалдаа наймаанда дутамаг зүйлнүүд — үхибүүдэй, залуушуулай, наhажаал хүнүүдэй үмдэхэ хубсаhан ба бусад эд хэрэгсэлнүүдые элбэгжүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха. Хубсаhанай түхэл маягай талаар ассортиментые жэл бүри шэнэлэлгэ 60—70 процент байха ёhотой. Хубсаhанай түхэл маяг зохёодог байшангуудай үйлэдбэри-туршалгын баазанууд бэхижүүлэгдэхээр, худалдан абалга шэнжэлхэ ба бүридүүлхэ хэрэгтэ туhалмаар гэжэ хараалагданхай.

Пэнзын областной Н. Н. Бурденкын нэрэмжэтэ больницын отделениие даагша, депутат, врач-реаниматологоор 30 жэлдэ хүдэлжэ байhан **А. Р. Волченко** хүн зониие медицинскэ талаар хангалгые хүгжөөхэ тухай hанаа зобонгёор хэлээ. Область доторнь амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байhан «диспансеризациин» программын ашаг үрэ тухай хэлэхэ зуураа, тэрэ медигүүдэй урда табигдаhан зорилгонууд дээрэ тоттобо. Хэрбээ эрдэм-техникын дэбжэлтын арадай ажахын олохон hалбаринуудта хубилалта хэжэ байбашье, тэрэ медицинын ойроньшье хүрөөгүй байhаар гээд тэрэ тэмдэглээ. Мүнөө хэрэглэгдэжэ байhан аппаратуранууд мүнөө үеын эрилтэдэ харюусанагүй, хэрэглэмжын шанарай талаар импортна түхеэрэлгэнүүдтэ хүрэнэгүй. Хүн зоной бэеын элүүрые шалган үзэхэ гээд, юрын приборнуудаар дуталдажа байдаг ушар эшхэбтэр болонхой. Эмшэлгэ хэдэг албанай hанаа зобоодог хоёрдохи асуудал гэхэдэ, кадрнуудаар дутамаг байлга. Медицинын дээдэ hургуулинуудта залуушуулые зүб таарамжатайгаар эльгээхэ ба hургуули дүүргэhэн врачнуудые зүбөөр хубаарилха хэрэгтэ гүрэн түрын ёhoop хандаха, хубааряар хүдэлмэридэ эльгээгдэhэн залуу мэргэжэлтэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүдые зохёон хараалха саг ерээ.

Республикын социально-экономическа түсэбүүдые бэелүүлгэдэ манай областиин совет органууд өөhэдынгөө hуури болон харюусалгые hайнаар ойлгожо байна гээд Эрхүүгэй областной Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ депутат **А. М. Ковальчук** онсолон тэмдэглэбэ. Табан жэлэй эсэстэ областьманай продукци үйлэдбэрилгые горитойгоор дээшэлүүлхэ ёhотой. Тэрэниие түйлахын тулада хэрэгтэй минеральна түүхэй эдүүдэй нөөсэ, экономическа хүсэ шадал бии. БАМ-ай зоноdo, зэрэлдэ дутэ шадарай газар дайдын ... ой модо, нефть болон газ, калийна дабhа, слюда ба бусад минералнуудые комплексноор ашаглалга экономическа ашаг үрэ ехээр үгэжэ шадаха. Сибириин баялигуудые улам гүнзэгыгөөр ашаглахын тулада кадрнуудые олоор асарха хэрэгтэй байhанда анхарал хандуулаа, байрын гэрнүүдые барилга түргэн дабшасатайгаар ябуулагдаха, коммунальна ажахы хүгжөөгдэхэ ёhотой. Эдэ бүхы асуудалнуудые шиидхэхын тулада союзна министерство болон албан зургаануудай зүгhөө областьдо туhаламжа хэрэгтэй.

Манай коллектив энэ жэлдэ ороохо таряа, хартаабха ба лен нёдондонойхиhоо нэгэ хахад дахин ехээр абаха гэжэ хараалhан гээд Костромской областиин Солигалинска районой «Волна» колхозой звеное даагша депутат **Н. В. Смирнов** хэлэбэ. Уялгаяа дүүргэхэ байhандамнай маргалта байхагүй. Гэбэшье хүдэлмэридэмнай олохон юумэн гансахан бидэнэй ажалhаа дулдыдана бэшэ. Урагшаа дабшалтадамнай ямар юумэнүүдэй haад ушаруулжа байhан тухай хэлэхэ хүсэлтэйб. Мүнөө амжалта гээшэ гол түлэб техникэhээ дулдыдана, теэд тэдэмнай олонхи ушарта механизаторнуудые шабарта hуулгана. Бидэнэр «ДТ-75» түхэлэй тракторай, «Нива» түхэлэй комбайнай, үбhэ хуряадаг техникын дутагдалтай байhанда гомдолтойбди. Эдэ техникэ ходо эбдэржэл байдаг. Тэдэниие бүтээдэг хүнүүд голодоhо гаргаhанайнгаа түлөө харюусаха байhанаа мэдэдэггүй гээшэ ха.

Депутат агропромой районно звеное шангаар шүүмжэлээ. Эндэ хубилалта аали нобшоор хэгдэнэ, РАПО-гой зүгhөө ажахынуудай абаhан туhаламжа бирагүй. Хэрэг түргөөр шиидхэхын аргагүй, тэрэнэй ооондо хооhон найдуулга. Республикын госагропром нютагуудтахи бодото байдалай түлөө шанга эрилтэ табиха зэргэтэй.

«Волгарь» түхэлэй шэнэ трактор бүтээн гаргалгада гүйсэд орохо гээшэ манай коллективтэ табан жэлэй гол зорилго болоно гээд депутат **В. М. Баландин** — үйлэдбэриин «Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ Волгоградска тракторна заводой» нэгэдэлэй генеральна директор мэдүүлээ. Бүтээн гаргадаг машинануудай шанарые саг үргэлжэ hайжаруулга, тэдэниие удаан болзорто найдамтайгаар ашаглагдадаг болгохо гээшэ трактор бүтээгшэдэй онсо анхаралда абтанхай.

Энэ талаар үшөө бага бэшэ юумэ хэхэ байhанаа бидэнэр ойлгонобди гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Шэнэ трактор олохон шанар шэнжээр дэлхэйн стандартын эрилтэдэ харюусабашье, мүнөө дээрээ двигателиингээ экономическа шэнжэ шанараар хилын саана бүтээгдэжэ байhан тракторнуудта үшөөл хүрэнэгүй. Ушар иимэhээ «Волгарь» тракторай гол узелнуудай ашаглагдаха арга боломжые 10—12 мянган моточаста түргөөр хүргэхын тулада нэгэдэлэй конструкторнууд болон технологууд мотоор бүтээгшэдтэй хамта хүдэлмэрилжэ байна.

Үгэ хэлэгшэд РСФСР-эй экономическа ба социальна хүгжэлтын 1986—1990 онуудай гүрэнэй түсэбые баталха гэжэ дурадхаба.

Үгэ хэлэлгын дүүрэhэнэй удаа депутадууд РСФСР-эй экономическа ба социальна хүгжэлтын 1986—1990 онуудай гүрэнэй түсэб тухай хуули нэгэн hаналтайгаар баталан абаа.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указуудые баталха тухай асуудал сессидэ харагдаа. Республикын Верховно Советэй Президиумэй секретарь Х. П. Нешков элидхэл хэhэн байна. Верховно Совет Указуудые баталжа, зохисотой хуули болон тогтоолнуудые абаа.

РСФСР-эй Верховно Советэй саг үргэлжын комиссинуудай бүридэлдэ хэгдэhэн хубилалтануудые сесси баталаа.

Энээгээр РСФСР-эй Верховно Советэй сесси хүдэлмэреэ дүүргэhэн байна.

(ТАСС).

СЭНТЭЙ ТЭЖЭЭЛ НӨӨСЭЛЭГДЭНЭ

МУХАР-ШЭБЭР

«Путь Ленина» колхозой витаминтай ногооной гурил гаргадаг АВМ-0,65 түхэлэй агрегат район соогоо түрүүлэн, сэнтэй тэжээл нөөсэлжэ эхилбэ. Ахалагша машинист Николай Иннокентьевич Гороховскиин хүтэлбэрилдэг коллектив энэ жэлдэ шадаал hаа, ногооной гурил ехээр гаргаха хүсэлэнтэй, ажалаа эршэмтэйгээр ябуулжа байна. Эндэ бүхыдөө 5 хүн хүдэлдэг юм. Тэдэнэр мүнөө витаминтай ногооной гурил гаргалгада хара тарла хэрэглэнэ.

— Николай Иннокентьевич машинистээр үнинэй хүдэлжэ, яhала дүй дүршэлтэй болонхой. Нёдондо тэрэнэй дааhан звеногойхид дүн хамта 280 тонно энэ сэнтэй тэжээл бэлэдхээ hэн. Харин байгша ондо эдэнэр 300 тонноhоо бага бэшэ витаминтай ногооной гурил гаргахаар хараална. Даб дээрэ 12 тонно тэжээл нөөсэлэгдөөд байна. Һүүлэй үдэрнүүдтэ Мухар-Шэбэрэй РЭС-эй гэмээр зайн гэлнай ходо унтаржа, манда бага бэшэ hаад ушаруулна. Үсэгэлдэр гурбан часай туршада унтараа. Тиигэжэ бидэ энэ хугасаа соо 50 центнер витаминтай ногооной гурил гаргажа шадаагүйбди, — гэжэ ажахын ахамад агроном А. А. Лебедев мэдүүлээ hэн.

Д. ДОНДОКОВ.

ХЯАГТА

Хүдөө талын индустри гэжэ суурхаhан мантан томо, витаминтай гурил үйлэдбэрилэн гаргадаг АВМ-үүдэй халуун хаhа орожо ерэбэ. Мүнөө зун хаа газарта халаахай, ногоон, ойн оборой hархуул гэхэ мэтэ муу бэшээр ургажа, витаминтай ногоон гурил адхаржал мэдэхэнь ёhотой.

Ехэ Хүдэри тосхоной зүүн урда, хахад модоной зайда, түбхинэhэн агрегат нэгэ жэгдээр дүнгинэн, түрүүшынгээ продукци урадхуулан гаргажа байба. Елэгэр ногоон үнгэтэй гранулануүд наранай гэрэлдэ яларан, доошоо бүлэг бүлэгөөрөө адхаран, транспортёроор саашална.

Нёдондо жэл тодхогдоhон шэнэ АВМ-эй абяаниинь зөөлэхэн, шэрэнь hалхи, бороодо холторжо үрдеэшьегүй. Тэрэниие мүнөө гурбан хүн хүдэлгэнэ. Ахалагшань В. М. Колодин дүршэлтэй болоhон, ажалда даамай хүн, мүн хоёр туhалагшанарынь — А. А. Кожевников, Ф. Ф. Шайдуров гэгшэд хэhэн ажалдаа бэеэ үгэнги зон. Витаминтай гурилда хэрэглэхэ гэжэ зорюута таригдаhан 30 гектар шэниисэ мүнөө комбайнаар хадажа, энэ агрегадта бүйлуулагдажа байна. Саашадаа хүн зоной олоорон жэгдэржэ, үбhэндэ гарахада сэсэгтэй, шэлбүүhэтэй ургамалнууд эндэ ерэдэг болохо.

— Иигэhээр манай участок хүн зоноор, халуун ажалаар «баяжахал» байха. Хоёр халаанда хүдэлдэг болохо сагнай тулаа гэжэ малай хоол хадагалдаг таряанай тоогые даагша А. М. Колодин хоорэнэ. Энэ тоогой дэбисхэр дээрэ АВМ-0.65 тодхогдонхой.

Шэнэ АВМ-эй hарабшын саана, хүндэлэн, хуушан агрегадай түхеэрэлгэ харагдана. Тэрэнь бага зэргэ элэhэншье hаа, хүдэлхэл байха.

Р-Ц. ЛХАМАЕВ.

Анхарха хэрэг

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдүүлhэнэй ёhoop республикын хүдөө нютагуудай газарай хүрьhэнэй шиигынь 30 миллиметр, нэгэ метр гүнзэгыдэ 100 миллиметр болоно. Энэнь нормоhоо холо үлүү.

Газарта хими хэрэглэхэ Буряадай проектно-бэдэрэлгэ-шэнжэлгын станциин туршалга үнгэргэхэдэ, газарай хүрьhэн нитратна азодоор элбэг гэжэ элирүүлэгдэбэ. Эдэ баримтанууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, нитратна азодоор элбэг хүрьhэтэй газарта таригдаhан ороохото ургамалнуудай эхэнхи талмайн ургасань эшэдээ диилдэжэ унахаар хүлеэгдэнэ. Иимэ байдалые усадхахын тула эршэмтэй түрүү технологи хэрэглэжэ таригдаhан шэниисын залаагаа гараха үедэнь полиин гектар бүридэ 3,6 литр үгышье hаа, 3,3—6,6 килограмм хүрэтэр хорото бодос (тур) хэрэглэхэ ёhотой болоно. Тиихэдээ ургасын эшэнь 15—20 сантиметр байха ушартай.

ХОРОТО БОДОС ХЭРЭГЛЭХЭ

Хорото бодос (тур) сагhаань урид хэрэглэжэ оголон болохогүй. Юуб гэхэдэ, хэрбээ тэрэниие эртэ ургасадаа сасаа hаа, хоолосынь үсөөржэ магадгүй. Тиимэhээ шэниисын эшынь hагсайжа ургаха үедэнь гектар бүридэ дунда зэргээр 6 литр хүрэтэр хоро хоёр дахин хэрэглэхэдэ таарамжатай.

Хоро сасадаг түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэдээ, гектар бүхэндэ 75—100 литр, самолёдоор тур сасахадаа, 25—50 литр раствор хэрэглэхэ ушартай. Мүн тэрэниие сасахадаа, гербицидтэй, пестицидтэй, ургасада нэмэлтэ тэжээл болгожо үгтэhэн азотно үтэгжүүлгэтэй, микроэлементнүүдтэй хамта хэрэглэжэ болоно.

С. БЕКЕТОВ,
газарта хими хэрэглэхэ республикын проектно-бэдэрэлгэ-шэнжэлгын станциин директор.

«САГААН АЛТАЯА» СЭБЭРЭЭР АБАЯ!

ЭНЭ ЖЭЛДЭ ЭМХИТЭЙ

Байгша ондо «сагаан алта» суглуулха хаhаа эмхитэй hайнаар үнгэргэжэ, гүрэндэ нооhо тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө Хурамхаанай совхозой хонишод, мүн хайшалагшад бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажалланад. Нёдондо харюусалгата энэ хүдэлмэреэ унжагайруулжа, горитойхон хохидолдо ороhон түс ажахы тодорхой тобшолол хэжэ, «сагаан алта» суглуулха хаhаа хамагhаа урид эхилээ юм. Мүнөө ажахыда нооhо хайшалха хоёр пункт байгуулагданхай. Тураахинай пунктда 10 машинка hаадгүй хүдэлгэгдэнэ. Эндэ бүхыдөө 2870 хониной нооhон хайшалагдаха юм. Һүүлэй мэдээгээр, түс пунктын хайшалагшад 400 хониной нооhо хайшалжа абанхай. Нүгөөдэ Точкын пунктда тодхогдоhон 80 машинка хүдэлгэгдэжэ байнхай. Томодхогдоhон энэ пунктда бүхыдөө 7100 хониной нооhон хайшалагдахаар түсэблэгдэнхэй юм. Мүнөө эндэ 1500 хониной нооhон хайшалагдаа.

«Сагаан алта» суглуулха хаhаа ажалай 10 үдэрэй туршада үнгэргэхөөр хараалhан түс совхоздо нооhо хайшалха хүдэлмэридэ гол түлэб хонишод, механизаторнууд гэхэ гү, али түргэн аргаар нооhо хайшалха шадабаритайшуул олоор хабаадуулагданхай. Совхозой директор А. М. Япхановай мэдүүлhэнэй ёhoop, пунктнуудта электромашинануудта запас частьнууд дуталдажа, ехэ hаад ушаруулна. Хэды бэрхэтэй байбашье hаань, энэ жэлдэ эрхимээр бэлдэжэ эхилhэн түс совхозой хайшалагшад «сагаан алтаяа» сэбэрээр, богони болзорто хуряахаар ажаллана.

Г. БОРХОНОВ.

ЗАХААМИНАЙ РАЙОНДО

ШАНАРТАЙГААР

Байгша ондо хонидойнгоо нооhо сэбэрээр, гээлтэ хороолтодо оруулангүй хайшалжа абахын түлөө Захааминай районой Хамниин совхозой гурбан отделенидэ пунктнууд түгэс заhабарилагдажа, түргэн аргаар хонидой нооhо хайшалдаг шадабаритайшуул энэ хүдэлмэридэ хабаадуулагдаа. Мүнөө нэгэдэхи, гурбадахи отделенинүүдтэ түс бүрэ 24 машинкатай, хоёрдохидонь 36 машинкатай агрегадууд тодхогдонхой. Һүүлэй мэдээгээр, совхоздо бүхыдөө 2000 шахуу хониной нооhон хайшалагдажа абтаа юм.

Хонидой нооhо хайшалагшадай, мүн пунктнуудай коллективүүдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ гурбадахи отделениин агрегадай хүдэлмэрилэгшэд шалгарна. Эндэхи хайшалагшад түрүүлэн эрье хонидой нооhо сэбэрээр абаад, мүнөө эхэ хонидой нооhо хайшалжа захаланхай.

Т. БАДМАЕВА.

ҺАЯДАА ДҮҮРГЭХЭНЬ

Захааминай районой Харацайн совхозой коллектив энэ харюусалгата хаhадаа эртээнhээ hайнаар бэлдэжэ, хамагhаа урид эмхитэйгээр эхилбэ. Мүнөө эндэхи хоёр отделенидэ хонидой нооhо хайшалха хоёр агрегат hаадгүй хүдэлгэгдэнэ. Бүхыдөө дүшэн хайшатай түс агрегадуудай нооhо хайшалагшад түрүүшын үдэрhөө «сагаан алтаяа» сэбэрээр суглуулжа абаха тэмсэл ябуулна.

Харацайн отделенидэ нүүдэл агрегат тодхогдонхой. Хайшалагшад эндэхи хонидой нооhо хуряажа абаhаар нэгэдэхи отделенидэ ошохо юм. Мүнөө хоёрдохи отделениин дүрбэн hүрэг хонидой гурбанайнь нооhо хайшалжа үрдинхэй, hүүлшынь отарын хонидые нэхыhээнь сүлөөлжэ байнад. Совхозой «сагаан алта» хуряагшад харюусалгата энэ хаhаа hаядаа сүм дүүргэхээр эрмэлзэнхэй ажаллана.

Хонидой нооhо хайшалагшадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй, дүнгүүдынь үдэр бүхэндэ согсологдожо, эрхимлэгшэдынь мүрысөөнэй гуримай ёhoop урмашуулагдана.

М. ЦЫРЕНОВ.

БҮХЫ АРГААРАА ОРОЛДОНО

Тэрэ үдэр Ехэ-Цагаанай отделениие эрхилэгшэ Ц. Г. Дашиевтай уулзахадамнай, тэрэ ехэл hанаата болонги байба.

— Одоол тархяа эрьешэхээр юумэн боложо байна. Энэ жэлдэ хонидой нооhо хайшалалга үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэ хоёр зэргэшээд, хүн зомнай хаанаашье хүртэнэгүй. мэгдэхээнэ. Урдань гол түлэб хонидойнгоо нооhо абажа дүүргээд, үбhэндөө ородог hэмди. Тиихэдээ механизаторнууд нооhо хайшалдаг байгаа бшуу Харин мүнөө үбhэндөө урдынхиhаа арбаад хоног урид орохо болоходоо, тэдэниие гол ажалhаань hаатуулхын яашье аргагүй,— гэжэ тэрэ хэлэнэ.

— Теэд ямар хүнүүд мүнөө хонидой нооhо хайшалнаб? — гэжэ асуубаб.

— Юрэдөө бүхы арга хүргыень оложо, гол түлэб хүдөө ажахын мэргэжэлтэдhээ эхилээд, конторын хүдэлмэрилэгшэд, hургуулиин ахалагша классуудай hурагшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд хүрэтэрые хуу элсүүлэн табинхайбди.— гэнэ.

Харахадамнай, эндэ хайшалалгын пунктын начальник, ажахын ахамад зоотехник В. М. Пронькин, зоотехник Г. Д. Санжиев гэгшэд оньhон хайшануудые баринхай, өөhэдөө хонидые хайшалжа, hахыhалаг хүдэлжэ байба.

Химнын совхозойхид энэ жэлдэ 6 мянган хонидой нооhые хүдэлмэриин найман үдэр соо хайшалжа дүүргэхэ түсэбтэй.

— Энээнhээ бүри богони болзорто хайшалжа дүүргэхэ ёhотой байгаабди. Теэд бүхы 40 оньhон хайшануудай ороймоол гушаадынь хүдэлгэгдэнэ. Шадабари багатай зондо хайша барюулжа, хонидой нооhые гутаалганхаар, үсөөншье hаань, эгээл бэрхэ, дүршэлтэй хүнүүдые хайшашадаар табинабди,— гэжэ отделениие эрхилэгшэ хэлэнэ.

Эндэ шадабаритай бэрхэ хайшалагшадшье бии. Хэдэн жэлдэ энэ ажалда хүдэлhэн залуу механизатор Сергей Ринчинов мүнөө зарим үдэртэ 100 хонидые хайшална. Үдэр бүхэндэ дунда зэргээр тэрэ 85—90 хонидой нооhо абадаг байна. Зоотехник мэргэжэлтэй Г. Д. Санжиев нёдондо арбан үдэр соо 900 хонидой нооhо хайшалhан hаа, энэ жэлдэ тэрэнэнhээ баhал доошо орохогүй гэжэ оролдоно. Тэдэнэй хажууда залуу хайшалагшад хүдэлжэ, мэргэжэл шадабаряа үдэр бүри дээшэлүүлнэ.

— Нооhон хэр абтанаб? — гэжэ асуухада, пунктын начальнигай орлогшо Г. Т. Буянтуева иигэжэ хэлэнэ:

—Түрүүшын ээлжээндэ жэжэ түлгэнүүдэй, голодоhондо гаргагдаhан эхэ хонидой нооhо абанабди. Хонишон Ю. Д. Чимитовэй отарын нёдондоной түлгэнүүдэй түс бүриhөөнь 3 шахуу килограмм нооhон гараа. Саашадаа яhала hайнаар үбэлжэhэн эхэ хонидhоо нооhон горитой абтаха гэжэ hанагдана.

Хура бороогой орожо бага зэргэ hаатуулаашье hаань, энэ пунктынхид зургаан отарын гэхэ гү, али 3 мянган шахуу хонидой нооhо хайшалжа, тогтоогдоhон графигаа алдаагүй дүүргэжэ ябана.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Бэрхэ хайшалагша, зоотехник Г. Д. Санжиев. 2. Хайшалалгын пунктын залуу хүдэлмэрилэгшэд. 3. Нооhо хайшалалгаар совхозой чемпион С. Ринчинов.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

Сэлэнгын район.

ШАГНАЛ

Партийна, совет болон профсоюзай органуудта удаан саг соо hайнаар ажаллаhанайнь түлөө, түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, РАПО-гой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Түнхэнэй райкомой түрүүлэгшэ Батор Доржеевич **Лопсоновые** Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Партийна, совет болон хүдөө ажахын органуудта удаан саг соо аша үрэтэйгөөр ажаллаhанайнь түлөө, түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, «Бурятскагропромхимия» гэжэ республиканска нэгэдэлэй түрүүлэгшэ Иван Прокопьевич **Перфильевые** Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Совет болон ажахын органуудта аша үрэтэйгөөр ажаллаhанайнь түлөө, түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Хойто-Байгалай арадай хиналтын городской комитедэй түрүүлэгшэ Николай Александрович **Рассудовые** Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Партийна болон совет органуудта аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаhанайнь түлөө, түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Железнодорожно арадай хиналтын районно комитедэй түрүүлэгшэ Владимир Иванович **Толомаенкые** Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭРШЭМТЭЙ ШАДАМАРААР

Арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэл оронoймнай түүхэдэ тон шухала үүргэтэй юм. Тэрэ хадаа ороной социально-экономическа хүгжэлтын бүхы шэглэлнүүдээр эрид, эрьелтын шата болохо юм. Энэ табан жэлэй түрүүшын жэл бүхы ажабайдалыемнай, ажал хэрэгүүдыемнай шэнэдхэн хубилгалгын эхин гээшэ.

Байгша жэлэй июниин 16-да болоhон КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ Пленум дээрэ партиимнай ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой «1986—1990 онуудта СССР-эй экономическа ба социальна хүгжэлтын табан жэлэй түсэб болон тэрэнние бэелүүлхэ талаар партийна организацинуудай зорилгонууд тухай» хэhэн элидхэлые манай ажахын коммунистнууд анхаралтайгаар уншажа, шудалжа байна. Партийна хүдэлмэриие эдэбхитэйгээр хубилгаха гэhэн тодорхой эрилтэнүүд энэ элидхэл соо табигдаа. «Партийна хүдэлмэриин голдо имаггал хүниие табяал hаа, партиин табиhан зорилгонуудые шиидхэхэ аргатайбди. Хүн зондо, бодото ажал хэрэгтэ анхаран хандалга хадаа партийна хүдэлмэриие үндэhөөрнь хубилалгын гол удхань болоно» гэжэ элидхэл соо онсо тэмдэглэгдэнхэй.

Хүн зоной ажалай болон ниитын эдэбхиие хүгжөөхын тула партийна организацинууд политическэ, эмхидхэлэй, үзэл сурталай хүдэлмэриие үргэн дэлисэтэйгээр ябуулха ёhотой болоно. Энэ талаар манай ажахы дотор ябуулагдажа байгаа хүдэлмэри тухай хэдэн hанамжануудаараа газетын уншагшадтай хубаалдаха хүсэлтэйб.

Бодоной совхозой партийна организаци хүдөө ажахын харюусалгата кампанинуудай — ниитын малай үбэлжэлгын, хабарай тарилгын, тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хураалгын, мүн бусадшье шухала ажал хэрэгүүдэй үедэ хүн зоной дунда, ажалша коллективүүд дотор гол ажалаа ябуулхые оролдоно. Жэшээнь, хабарай тарилгын үедэ парткомой гэшүүд, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд—коммунистнууд ээлжээлэн совхозой полевой стан дээрэ үдэр бүхэндэ ерэдэг, механизаторнуудай ажал хэрэгүүдтэй байра дээрэнь танилсажа, шиидхэгдэхэ асуудалнуудые тэрэ дары шиидхэдэг юм. Тракторно-таряан ажалай бригадада агитаторнууд, медигүүд болон совхозой түбэй библиотекын, соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд саг үргэлжэ ерэжэ байгаа. Шэнэ газетэ, журналнуудаар хангажа, механизаторнуудтай хөөрэлдэжэ, тэдэнэй hуудал байдалай хэрэглэмжэнүүдые хангалгын зарим асуудалнуудые шиидхэлсэнэ. Агитаторнууд горитой ажал ябуулаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээнь, библиотекарь А. Р. Загиева хилын саана, мүн орон дотор боложо байгаа үйлэ хэрэгүүд тухай хэдэн hонин хөөрэлдөө үнгэргөө. Илангаяа Чернобыльскын АЭС-тэ болоhон аваари, тэндэ хүдэлhэн совет хүнүүдэй эрэлхэг зоригтой ажал тухай хөөрөөсэнь механизаторнууд халуун анхаралтайгаар угтаhан, олон асуудалнуудые hураhан байна. Тус бригадын бригадир А. Ф. Попов таряан ажалда эршэмтэй технологи гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ тухай тодорхой хөөрэлдөө үнгэргэбэ. Совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организациин зүгhөө саг үргэлжын анхарал хандуулhанай, мүн механизаторнуудай ажалые хамтын подрядай гуримаар эмхидхэhэнэй, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй ашаар манай ажахы хабарайнгаа тарилгые таарама агротехническэ болзор соо, hайн шанартайгаар дүүргэв.

Мүнөө тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаhа хүрэжэ ерэбэ. Байгша жэлэй майн 30-да совхозой коммунистнуудай хамтын нэмэл партийна суглаан боложо, «Ниитын малай 1986—1987 онуудай үбэлжэлгын тэжээл бэлэдхэлгые КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй ёhоор, амжалтатайгаар үнгэргэхын тула Бодоной совхозой партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» гэhэн асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ асуудалаар совхозой директор А. Г. Елшин элидхэбэ. Хамтын нэмэл партийна суглаанай баталан абаhан шиидхэбэринүүд соо иигэжэ хэлэгдэнхэй: нэгэдэхеэр, июниин 15 болотор тэжээл бэлэдхэлэй кампанида дүүрэн түгэс бэлэдхэхэ; хоёрдохёо, тэжээл бэлэдхэгшэдэй 17 звено эмхидхэжэ, 35000 центнер үбhэ сабшажа абаха гэhэн түсэбтэ даабаринуудыень хүн бүхэндэ ойлгуулха. Мүнөө үедэ совхоздо үбhэ сабшалгада хэрэглэгдэдэг оньhон техникын болон гар хэрэгсэлнүүд булта заhабарилагдажа, бэлэн болонхой.

Дээрэ дурсагдагша партийна суглаан дээрэ үбhэшэдэй звенонуудай гэшүүд, тэдэнэй звеньевойнууд хабаадалсажа, хэдэн тодорхой дурадхалнуудые оруулаа, дутуу дундануудые заагаа. Үбhэшэдэй hанамжа, дурадхалнуудые совхозой хүтэлбэрилэгшэд, партбюро хараадаа абажа, мүнөө үедэ шиидхэгдэжэ байнхай. Тус суглаан дээрэ бултанай зүбшөөлөөр тэжээл бэлэдхэлэй үедэ үнгэргэгдэхэ социалис мүрысөөнэй уялганууд баталагдан абтаа. Мүрысөөнэй дүнгүүд декада бүхэндэ согсологдохо. Жэшээнь, декадын даабариие дүүргэhэн звенодо 100 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха. Энээнhээ гадна түрүүшүүлэй нэрэ хүндэдэ совхозой түб hууринда Ажалай Алдар солын туг үргэгдэхэ. Үбhэшэдэй ажал хэрэгүүд тухай хөөрэhэн «Дайшалхы хуудаhан», «Сахилгаанууд» саг үргэлжэ гаража байха юм.

Харюусалгата энэ үедэ үбhэшэдые 20 агитатор, 12 политинформатор (совхозой мэргэжэлтэд, багшанар, соёлой хүдэлмэрилэгшэд) хангаха. Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ ябуулха ниитэ-политическэ хүдэлмэриин түсэб баталагданхай. Энэ түсэбэй ёhоор, үбhэшэдэй звеногоорхиндо шэнэ газетэ, журналнууд саг үргэлжэ асарагдаха, агитбригаданууд, медицинын, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд ерэхэ, мүн кинофильмнүүд харуулагдаха ёhотой.

Үнгэрэгшэ жэлэй тэжээл бэлэдхэлэй үедэ агитаторнууд Н. Н. Кожевин, И. Н. Шелковников, Д. Е. Мисюркеев, политинформаторнууд А. Г. Елшин, Л. П. Мисюркеева, А. Р. Загиева гэгшэд эдэбхитэйгээр хүдэлhэн, үбhэшэдэй hайшаалда хүртэhэн юм.

Ниитын малда үбhэ тэжээл hайн шанартайгаар, таатай саг соонь бэлэдхэебди гэжэ совхозой үбhэшэд районойнгоо бүхы үбhэшэдэй звенонуудта хандаба. Баргажанай РАПО манай совхоздо тэжээл бэлэдхэлэй асуудалаар районно зүблөө үнгэргэхэ шиидхэбэри абаа.

Малай үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ харюусалгатай хаhада нарин hайнаар бэлэдхэдэ, тэрэнэй үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри эршэмтэй шадамараар ябуулхада, ажалай hайн үрэ дүнгүүд туйлагдадаг гэжэ урда жэлнүүдэй дүй дүршэл гэршэлнэ. Үнгэрэгшэ хэдэн жэлэй туршада соёлой болон hуудал байдалай, медицинын, худалдаа наймаанай, эдеэ хоолой талаар үбhэшэдэй хангалгые бодомжотойгоор эмхидхэhэнэй ашаар бүхы XI табан жэлэй түсэбтэ даабаринууд гүйсэд дүүргэгдэhэн байна. Энээнhээ уламжалан, совхоз мал ажалай продукциие гүрэндэ тушааха XI табан жэлэй даабаринуудаа мүн лэ үлүүлэн дүүргэhэн алдартай. Шэнэ табан жэлэйшье түрүүшын жэлдэ совхозойхид муу бэшээр хүдэлжэ байнхай. Совхозой үбhэшэд 1986 ондо 35000 центнер үбhэ бэлэдхэхэ гэhэн түсэбтэ даабаридаа угтамжын, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга баталан абаа. Тэдэнэр 40000 центнер үбhэ бэлэдхэжэ, условно толгой бүхэндэ дунда зэргээр 12,5—13 центнер тэжээлэй зүйлнүүдые бэлэдхэхэ уялгатай. Манай үбhэшэд үндэр уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ байха.

Б. ЛИНХОЕВ,
Баргажанай районой Бодоной совхозой партбюрогой секретарь.

ҮГЛӨӨНҺӨӨ ҮДЭШЭ БОЛОТОР

Мүнөө жэлдэ таряашадай, хартаабхашадай, овощ ургуулагшадай урда тон харюусалгатай зорилго табигданхай. Сагай уларилай ямаршье эрхэ байдалда, илангаяа арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бүхы ургамалнуудай үндэр баян ургаса абажа, ороохо таряа, хартаабха, овощ үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэхэ эрилтын табигдаад байхадань, муугаар хүдэлхэ аалши? Энээнние бэелүүлхэ талаар Ивалгын районой Оронгын совхозой механизаторнууд, газар үhалагшад эдэ үдэрнүүдтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ элсүүлэн ажаллажа байнхай.

Эдэнэрэй нэгэн Николай Тумуржапович Токтохоев мүнөө огородой ургаса үhалха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

— Би жэл бүхэндэ энэ огородшодой звеногой бүридэлдэ орожо, газарыень үhалжа үгэдэгби. Мүнөө жэлдэ Олег Волосатовтай хамта хүдэлнэб. Манай ДДН-70 түхэлэй газар үhалдаг агрегадууд hаадгүйгөөр ашаглагдана. Энэ мүнөө үhалагдажа байhан 1,5 гектар үгэрсын поли яhала hайсахан ундалуулагдахань гээшэ. Тиигээд үдэшэлэн болотор энээнээ үhалаад, капустын хоёр гектар газарые ундалуулха ёhотойб,— гэжэ Н. Токтохоев хөөрөө бэлэй.

Тэрэнэй эрхилhэн ажалhаа түс бригадын бэелүүлхэ түсэбэй хуби заяан сэхэ дулдыдаха бшуу. Энээнние hайн ойлгоhон газар үhалагша эртэ үглөөнhөө үдэшын орой болотор агрегадаа hаадгүйгөөр хүдэлгэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механизатор Н. Т. Токтохоев.
Д. ДОНДОКОВОЙ фототекст.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ ҺАЙЖАРУУЛХА

Эрхирэгэй совхозой хоёрдохи отделениин партийна организаци соёлой хүдэлмэри hайжаруулха асуудалда горитой анхарал хандуулдаг юм. «Үзэл сурталай хүдэлмэриие hайжаруулха тухай» асуудалаар нэмэл партийна суглаан hаяхан үнгэргэгдөө hэн. Партийна бюрогой секретарь П. В. Печкин, агроном В. С. Хобоев, совхозой профкомой түрүүлэгшэ А. Н. Сониев, механик-овощ ургуулагша Н. П. Бобылев, механизатор П. Г. Елисеев, отделениие эрхимлэгшэ Ш. С. Назипов болон бусад үгэ хэлээ.

Архидалгагүй байдалай түлөө тэмсэхэ, хүн бүхэнэй зохёохы ажалай үүргэ хараада абаха, шэнэ арга боломжонуудые элирүүлхэ, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ талаар арга боломжонууд үшөөл ехэ гэжэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ юм.

Хүүгэдэй саадай, найман жэлэй hургуулиин, медицинскэ болон соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр соёлой байшангай хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ, спортивна мүрысөөнүүдые залуушуулай дунда үнгэргэхэ, үзэл сурталай хүдэлмэри hайжаруулха тухай тогтоол баталан абтаа.

Н. СКОЛЬЖИКОВ,
Загарайн районой Эрхирэгэй совхозой хоёрдохи отделениин партийна бюрогой гэшүүн.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ

У К А З

СССР-эй ОЙ МОДОНОЙ, ЦЕЛЛЮЛОЗО-С... МОДО БОЛБОСОРУУЛГЫН ПРОМЫШЛЕ... ДЭЛНҮҮДЭЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУД БОЛ... ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕ... ЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СО... ДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй дааб... hан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ тү... дайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-hээ

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ»...

Аксенов Виктор Серафимовичые — «Забайкаллес» үйлэдбэриин нэгэдэлэй Буряадай заhабарилга-барилгын управлениин электромонтер, Улаан-Үдэ город.

Алексеев Матвей Яковлевичые — Хүрэйн леспромхозой тракторист.

Алемасов Петр Дмитриевичые — Сэлэнгын модоной баазын модошо дархан.

Асташова Евдокия Кирилловнае — Онохойн модоной комбинадай хүдэлмэришэн.

Астиков Георгий Тимофеевичые — «Бурятмебель» үйлэдбэриин нэгэдэлэй модошо уран дархан.

Балданов Владимир Дугаровичые — Хандагатайн леспромхозой түмэршэ дархан.

Басистый Виктор Савельевичые — Баргажанай леспромхозой таhагай начальник.

Беляева Ольга Ивановнае — Итанцын леспромхозой хүдэлмэришэн.

Будеев Алексей Аргаловичые — Баргажанай леспромхозой механик.

Будников Сергей Федоровичые — Гусиноозерско леспромхозой автомобилиин жолоошон.

Васильева Людмила Борисовнае — Сэлэнгын модоной баазын мастер.

Верхотурова Любовь Ивановнае — Шулуутайн леспромхозой таhагай начальник.

Дудин Леонтий Прокопьевичые — Клюевскэ леспромхозой тракторист.

Зыкова Нина Петровнае — Хоринн ОРС-ын столовын эдеэ шанагша.

Иванова Зинаида Ивановнае — Элхиин авто-заhабарилгын заводой электро-хабсаргагша.

Каракулов Александр Петровичые — Уоянай леспромхозой тракторист.

Мартынов Михаил Федоровичые — Хүрбын леспромхозой тракторист.

Михайлов Петр Дмитриевичые — Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай слесарь-заhабарилагшадай бригадир.

Мишарин Александр Николаевичые — Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэришэн.

СССР-эй Верховно Совед...
Түрүүлэгшэ ...

СССР-эй Верховно Совед...
Секретарь Т. М...

Москва, Кремль.
1986 оной майн 22.
(Түгэсхэл. Эхиниинь июниин 28, 29-...

АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛ БА ЭКОНОМИКО

ХАМТЫН ГУРИМ— АМЖАЛТЫН ЭХИН

«Ороной социально-экономическа хүгжэлтые түргэдхэхэ гээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, социализмын экономическа байгуулалтые нарижуулан hайжаруулжа, үйлэдбэриин хүсэнүүдэй ургалтада, эрдэм-техникын дэбжэлтэдэ шэнэ хүсэн түгэс арга нүхэсэлнүүдые хүдэлгэхэ гэhэн удхатай» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев партиин XXVII съездын түгэсхэлдэ хэлэхэдээ онсолон тэмдэглэhэн байна. Энэ табигдаhан зорилгын ёhоор бидэ түрүү онол аргануудые ажалдаа үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, экономическа арга хэрэгсэлнүүдые саашадань нарижуулан hайжаруулха болохобди.

Партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон ажалша коллективүүдэй экономическа аша туhые дээшэлүүлхэ зорилготойгоор КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ажахы эрхилэлгын экономическа арга хэрэгсэлнүүдые нарижуулан hайжаруулха талаар түрүү онол арга технологинуудые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала гэжэ тоолоhон байха юм. Ушар тиимэhээ энэ табан жэлэй хугасаа соо совхозойнгоо бүхы hалбариие ажахын тоосоогоор эрхилжэ, экономическа үрэ дүнгүүдыень hайжаруулха талаар тодорхой хүдэлмэри ябуулхамнай. Нэн түрүүн энэ жэлhээ эхилжэ, hалбари бүхэндөө ажахын тоосоо нэбтэрүүлжэ дүүргэхэ, хамтын подрядай гуримаар ажалладаг бригадануудай үйлэдбэриин гаргашануудые саг соонь шалгажа байхаар чековэ гурим хэрэглэжэ эхилхэ ёhотойбди. Мүнөө совхозоймнай мал болон таряан ажал дээрэ ажахын тоосоон амжалтатай хэрэглэгдэжэ байнхай. Эдэ бүгэдын ашаар hүүлэй жэлнүүдтэ совхоз дотор ехэхэн хубилалта болохоор хараалагдана. Мүнөө үедэ хүдөө ажахын ургамалай ургасань хараа байса дээшэлүүлэгдээ, ниитын малай ашаг шэмэнь нэмээгдээ. Энэ хэлэгшэеэ хэдэн тоо, баримтануудаар батадхахада болоно. Нёдондоной дүн 1983 онойхитой сасуулан харахада, ороохото ургамалай ургасань гектар бүриhөө 5 центнерээр, тэрэ тоодо шэниисэ 9 центнерээр, обёос — 2 центнерээр дээшэлүүлэгдэhэн байна. Гадна бидэ энэ үнгэрhэн хугасаа соо ниитынгээ адууhа малда үбhэ тэжээл ехээр бэлэдхэдэг болонхойбди. Ажахымнай гүрэндэ ороохо таряа худалдаха арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые 163,5 процентдэ хүргэhэн байха юм.

Мүнөө совхоздомнай 8348 гектар газар, тэрэнэйнь 6590 гектарынь таряалан, 1758 гектарынь паар эзэлнэ. Таряашаднай жэл бүхэндэ 4600 гектарта ороохото ургамалнуудые, тэрэ тоодо 2000 гектарта шэниисэ, 1800 гектарта обёос, 300 гектарта хара таряа, 200 гектарта горох тарижа ургуулна. 1970 гектар дээрэ тэжээлэй ургамалнууд таригдадаг юм. Тэрэнэйнь 1040 гектарта зелёнко, 340 гектарта олон жэлэй ногоон эзэлнэ. Эдэ бүхы газарнай тракторно-таряан ажалай хоёр бригадада даалгагдажа үгтэнхэй. Нэгэдэхи бригадын механизаторнууд (бригадирынь Ц. В. Биликтуев), 3806 гектар дээрэ, хоёрдохи бригадынхид (бригадирынь Ц. Л. Доржиев) 3950 гектарта ороохото болон тэжээлэй ургамалнуудые ургуулдаг юм.

Эдэ бригаданууд 1983 онhоо хойшо хамтын подрядай гуримаар ажаллана. Тэдэнэрэй ажалайнь түлбэри эсэсэй дүнгүүдhээ сэхэ дулдыдадаг. Эндэ ганса ургуулhан ургасань хараада абтадаг бэшэ, мүн тэрэнэй шанартань онсо анхарал хандуулагдадаг байха юм. Энэ түрүү онол аргын ашаар бригадануудай гэшүүд даалгагдаhан ажалдаа эзэн ёhоор хандана, хамтын хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Юрэдөөл, хүн урдахи харюусалгаяа hайн мэдэдэг болонхой. Механизаторнууд продукцияа абатараа хэhэн ажалайнгаа зэргээр аванс абаад хүдэлнэ. Эндэ ажалда хабаадалсаhанай коэффициент (КТУ) үргэнөөр хэрэглэгдэдэг юм. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи тракторна бригадынхидта 1985 ондо 2374 гектар талмай дээрэhээ дүн хамта 23,5 мянган центнер ургаса абаха гэхэ гү, али гектар бүриhөө дунда зэргээр 10 центнер ороохо суглуулха даабари үгтэhэн байгаа. Тэрэнэй хажуугаар эдэнэр 32,7 мянган центнер кукурузын набша намаа, сенажда оруулагдаха 6996 центнер нэгэ жэлэй ногоо ургуулжа абаха байhан юм. Иигэжэ тус бригадынхид бүхыдөө 35,8 мянган центнер гэхэ гү, али гектар бүриhөө 12,1 центнер тэжээлэй единицэ нөөсэлхэ даабаритай hаа, харин тэдэнэр үнгэрhэн жэлдэ дүн хамта 37,5 мянган центнер тэжээлэй единицэ бэлэдхэжэ, түсэбтэ даабарияа 105 процент бэелүүлжэ шадаhан байна. Хэhэн ажалайнгаа түлөө тэдэнэр жэлэй туршада бүхыдөө 26505 түхэриг мүнгэ абаа. Харин хамтын подрядай ёhоор улам ургажа байhан урмашуулхы түлбэриин гуримаар бригадынхидта 33817 түхэриг түлэгдөө гэхэ гү, али продукци үйлэдбэрилhэнэйнгээ түлөө нэмэлтэ 7312 түхэриг, түсэбhөө гадуур ургаса ургуулжа абаhанайнгаа түлөө 2760 түхэригэй шагналда хүртэhэн байха юм. Иигэжэ эдэнэр дүн хамта 10072 түхэриг нэмэлтэ мүнгэ абажа урмашуулагдаа.

Дүршэлтэй механизатор Ц. Л. Доржиевай хүтэлбэрилдэг хоёрдохи тракторна бригадын механизаторнууд түсэбэй ёhоор 38,3 мянган центнер тэжээлэй единицэ нөөсэлхэ hаа, харин тэрэнээ 44,5 мянган центнертэ хүргэhэн габьяатай. Иимэ үрэ дүн туйлаhанайнгаа түлөө эдэнэр аванс үгыгөөр бүхыдөө 12378 түхэриг нэмэлтэ мүнгэ, 7118 түхэриг шан абаhан байна. Иигэжэ совхоз нёдондо хоёр бригадын механизаторнуудта бүхыдөө 30711 түхэриг нэмэлтэ мүнгэ ба шан түлөө юм.

Энэ үрэ дүн юу харуулнаб гэхэдэ, ажал дээрээ хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлхэдэ, таряашад ёhотойл эзэдынь болоно бшуу. Эдэнэр түхэреэн жэлэй хугасаа соо ажалай минута бүхэниие гамнана, тоhо түлишын, запчастьнуудай, электроэнергиин гаргашые хорооохые оролдоно, абаhан продукциингаа өөрын үнэ сэнгые хямдаруулна. Энэ түрүү онол арга нэбтэрүүлhэндээ, таряан ажал дээрэ 41 хүн үсөөрүүлэгдэжэ, үйлэдбэриин ургалта 6 процентээр дээшэлүүлэгдэhэн, продукциин өөрын үнэ сэн аяар 16 процентээр хороогдоhон байна. Эгээл энэмнай бидэнэрэй ажалдаа хубилалта хэжэ эхилhыемнай харуулна бэшэ аал? КПСС-эй XXVII съезд дээрэ энээн тушаа онсо анхарал хандуулагдаhаниинь элитэ. Ушар тиимэhээ манай түсэблэлгын таhаг хамтын подрядай гурим, ажахын тоосоо бэшэ hалбаринуудтаа ашаг үрэтэйгөөр нэбтэрүүлхые оролдожо байна. Ойрын жэлнүүдтэ бидэ мал ажал дээрээ баhал иимэрхүү бата найдамтай үрэ дүнгүүдые туйладаг болохобди.

Туйлагдаhан амжалтаараа hанаагаа амарангүй, саашадаа улам hайнаар хүдэлхын хойноhоо оролдохо болонобди. «Арбан хоёрдохи табан жэлдэ табигдаhан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула хүтэлбэрилгын мүнөө үеын онол аргануудые, хамтын подряд ба ажахын тоосоондо, ашаг үрэ ехэтэй гүнзэгы мэдэсэдэ, элшэ хүсэ ба түрүү бусад технологинуудта, нөөсэ хэрэгсэлнүүдые гамтайгаар, зүбөөр хэрэглэхэ шухала» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаhан тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Энэ хараа шэглэлээр манай ажахын хүдэлмэрилэгшэд байгша онhоо эхилээд, хүдэлжэ байна.

Н. ЦЫЦЫКОВА,
Хурамхаанай районой Аргатын совхозой экономист.

УҺАЛУУРИИН ХҮДЭЛМЭРИ УРАГШАТАЙ

Хяагтын районой үрэжэлтэ газар байгаалиин хэшээhэн баян дайдатай юм аабза, гэбэшье хүдэлмэриин хара хүлhэ оролдолго гаргангүй хаанаhаа үндэр дүнгүүд туйлагдагша бэлэй.

Район соо бүхыдөө 10350 гектар сабшалан хоёр дахин дууhан үhалагдаад, үдхэн, шэмэтэ ногоон hалхинда долгилон, халюуран нэмжынэ. Уhалууриин системын управлениин инженер В. М. Серебренников иигэжэ хөөрэнэ: «Бидэ мүнөө жэл газарай гэдэhэнhээ хойшо үhалууриингаа хуушан, мүн үрэжэл муутай гэгдэдэг зарим газарнуудта шэнээршье эхилжэ, шииг нойто яhала тараажа шадаабди. Тиигээд байхада, энэ жэл эртэлжэ үбhэ сабшахадань, hүүлээрнь зарим газарта баhа нэгэ дахин үhалха түсэбтэйбди. «Сельхозхими» үтэгжүүлгэ оруулна бээз, намар болохын урда хоёрдохиёо сабшаха аргатай болоод байха ёhотой. Жэшээлэн хэлэхэдэ, «Заря» колхозой Шарбагатай хүндыдэ 248 гектар газарhаа хоёр дахин үбhэн абтахаар хараалагдана.

А. ЦЫМБАЕВ.

ХАРААЛҺАНАА БЭЕЛҮҮЛХЭЭР

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Наратай, бороотой үдэрнүүд hэлгэгдэжэ, хүдөө нютагта үбhэ ногоон hуга гаража, хони мал саданхай, дэлгэр баян, аяма халуун зунай нэгэ үдэр Зэдын районой Борьёогой совхозой түрүү хонишодой нэгэн Дарма Бадмаевич Донеевэй отарада хүрэжэ ерээ hэмди.

Шаб гэмэ бэетэй, урин нюдэтэй хүн урдаhаамнай угтан гаража, амар мэндээ хэлсэбэбди. Гэрэйнь хойноhи амбаарай буланда залуухан хоёр хүбүүд томо гэгшын хони барнихай, тархи хүлэйнь ноохо түргэ түргэн хайшалаад, сүлөөдэ табина.

— Ошожо харая. Залуушуулай дунда нэгэнтэ бэшэ совхозойнгоо чемпион болоhон Батор хүбүүнтэймнай танилсахат, — гэжэ ахалагша хонишон халта hониннуудаа хөөрэлдэhэнэйнгөө удаа дурадхаба.

Батор Цыбанович толгойгоо үргэхэ сүлөөгүй, ажалдаа шунашанхай байгаа hэн. Дүршэлтэй бэрхыень хараhаар мэдэхээр.

— Баторнай энэ жэлдэшье чемпион болохоор шиидэнхэй,— гэжэ Донеев ама хахалба. Энэнь мини магтаал бэшэ, бодото омогорхол гэжэ ойлгогдоо hэн.

Батор Зыгденов совхоздоо жолоошоноор хүдэлдэг, теэд хони хайшалалгын халуун хаhын эхилхэдэ, жэл бүхэндэ хамсыгаа шуужа, багаhаа дүршэhэн ажалдаа шунан ородог заншалтай.

Үдын халуунай ууяжа байхада, үглөөнэй табан сагта гаргагдадаг хонидын үhалхаяа hанажа, байра тээшээ субана. Хара мори унаhан, нюргаар набтаршаг, суг хүдэлдэг Николай Лубсанович Жановай хонидоо дүтэлүүлхэдэнь, оньhон аргаар хүдэлдэг булуурээ хүдэлгэжэ, шүдэ ташама тунгалаг hайхан үhа сорьелуулна. hурамхи гуримаараа хонидынь гүйлдэн, маарaлдан ерэжэ, тунгалаг үhа шөмэн ууна.

Юрэдөө, хонишодой юрын нэгэ үдэр хаража байhамнай ойлгосотой аал даа. Удаань Дарма Гармаевич бидэниие гэртээ уряа hэн. Үбэл зунгүй Сээлигэр гэжэ газарта хонидоо адуулжа байдаг. Байраhаань холо бэшэхэнэ хужартай нуур мэлмэлзэжэ, хабар эртэ ерэhэн ангир шубууд ганганалдан, тойрон ниидэнэ. Гэр тээшээ гэшхэлэн ябахадаа, ахалагша хонишон тэрэ нуурые тойроод, хонидоо үбhэ сабшажа абадаг тухайгаа хөөрэнэ.

— Хүршэ байдаг Жамбаловай отаратай жэл бүхэндэ мүрысэдэгбди. Үнгэрэгшэ жэл 600 центнер үбhэ сабшажа абаа hэмди. Энэ жэлдэшье энээнhээ доошо бэшэ үбhэ сабшажа абахабди. Ехэнхидээ морин косилкаар сабшанабди. Энэ жэлдэ Чехословакида бүтээгдэhэн мотоортой косилка абаад байнабди. Хэрбээ морин косилкаар үдэрэй 5 гектар сабшадаг hаа, мотоортой косилкаар мүн лэ 5 гектар унагааха аргатай. Тиимэhээ 150 гектар газарта нёдондонойхиhоо түргөөр сабшажа дүүргэхэмнай лабтай.

Энэ хөөрэлдөөнhөө эхилжэ, ажал хүдэлмэритэйнь, ажабайдалтайнь дэлгэрэнгыгээр танилсагдаа hэн. Хонишон Жамбаловтай мүрысэдэг мүрысөөниинньшье hонирхолтой байба. Юуб гэхэдэ, хоюуланайнь намтар тон адлирхуу байшоо бшуу. Жамбаловтай тэрэ суг hураhан, hүүлэй жэлнүүдтэ хонидо саг үргэлжэ хүдэлhэн, гэр бүлөөрөө ябалсажа, hониннуудаа хөөрэлдэдэг, бэрхэшээлдэ ороходоо, бэе бэедээ туhалалсадаг байба. Иимэ хоёр халуун харилсаатай, хоорондоо мүрысөөтэй байhаниинь hайшаалтай. Унаган нүхэдэй гэр бүлынь байдалшье адлирхуу. Хэрбээ Донеевэй долоон үхибүүтэй hаань, үүринь арбан үхибүүтэй боложо, Цырен Гурдуреевна hамганиинь Эхэ-Геройболонхой.

Социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Дарма Гармаевич түрүүлжэ ябана. Энэ жэлдэ тэрэ 100 эхэ хонин бүриhөө 115 хурьга абажа, бүрин бүтэн тэнжээгээд, эхэhээнь амяарлахадаа, 19 килограмм шэгнүүртэй болгоhон байна. Гадна хонин бүриhөө 4 килограммhаа доошо бэшэ ноохо хайшалжа, гүрэндэ тушаахань. Тиихэдэ нүхэр Жамбалов 100 эхэ хонин бүриhөө 102 хурьга абажа, ногоон дээрэ гаргаа. Мүн лэ эды шэгнүүртэйгээр хурьгадаа илгажа, хонин бүриhөө 4 килограмм хайшалха уялгатай.

— Үрнингөө арбан үхибүүтэй болоhондо баяртай ябадагби. Хойно хойноhоо hубарин гараhан хоюуланаймнай үхибүүд ехэнүүд болонхой. Би 11 ашаяа хаража, сэдьхэлээ ханадагби. Мүнөөшье Света басагамни амаралтаяа гараад, гурбан үхибүүтэйгээ бидэндээ ерээд байна. Өөрөө Галуута Нуурта штукатур шэрдэгшээр хүдэлдэг. Далай хүбүүмни түрэл совхоздоо [illegible] ажаллана. [illegible]

Тэрэнэй эжы, абань наhараа хонишод, малда ябаhан [illegible]

[illegible]

Ц. ХАМАЕВ,
уран зохёолшо.

ҺААЛИШАДАЙ ОРОЛДОЛГО

Элдин hайхан зунай саг ерэжэ, тала дайда хүхэ ногоогоор бүрхөөгдэжэ, адууhа малнуудай атарлан таргалха, ашаг шэмээ дээшэлүүлхэ, сагаан эдеэнэй салгидан билтарха саг одоошье хүрэжэ ерэбэ.

Хүрбын совхозой малшад, hаалишад тунга ногооной үедэ Талын Мухар, Хужарта гэжэ газарнуудта зуhаландаа зөөнхэй. Зунай шэмэтэ ногооной үедэ hү, мяха бүри ехээр абажа, гүрэндэ тушааха гэhэн социалис уялга абанхай тэдэнэр хүдэлжэ байна. Тус совхозой hаалишад хахад жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 330 центнер hү гүрэндэ тушаахаар хүдэлжэ ябанад. Түрүү hаалишад Ф. А. Бариева, Б. М. Шувалова, Д. Е. Дебаева, бусад үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1020 килограмм hү hааха гэhэн уялга абанхай. Эдэнэр үнгэрэгшэ май hарада үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 232—349 килограмм hү hааhан байна. [illegible]

Ц-Х. ГОМБОЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

Хори.

АМАР МЭНДЭ, «НАРАХАН»!

Ухибүүдэй хүмүүжүүлэгшэ, залуу багша Надежда Кимовна Петоновотай хөөрэлдэхэдэмнай, иигэжэ хэлэбэ:

— Июниин нэгэнһээ лагерьтаа хүдэлжэ эхилөэбди. Июниин 9-дэ баяр ёһололой оршон байдалда лагерьнай нээгдээ. Манай һургуулиин 7 «Г» классай үхибүүд олон янзын овощ болон хартаабха түрүүшынхиеэ тарижа байнад. Дүрбэн гектар талмай дээрэһээ 440 центнер хартаабха абаха түсэбтэй. Тэрэшэлэн капуста, морхооб, редис, үгэрсэ тарьяабди. Ехэл ажалша класс гэжэ тэмдэглэхэ байнаб.

Удаань тус классай коллективэй бригадир Баатар Дашиев, комиссар Таня Павлова, соёлой секторые даагша Марина Преловская гэшэдтэй танилсуулба.

— Үдэшэ бүхэндэ хэһэн ажалайнгаа дүнгүүдые согсолдогбди. Хоёр звеногой хоорондо мүрысөөн дэлгэрэнхэй. һүүлэй үедэ 1-дэхи звеногой (ударидагшань Наташа Григорьева) үхибүүд түрүүлнэ.

— Илагшадые хайшан гэжэ элирхэйлдэгбта?— гэжэ ВЛКСМ-эй горкомой секретарь С. Балданова асууна.

— һайнаар хүдэлһэн ажалайнь түлөө баллнуудые тоолон бэшэдэгбди, тиигээд мүрысөөнэй хуудаһанда гү, али үгышье һаа ханын газетэдэ «сэсэгүүдээр» тэмдэглэдэгбди,— гэжэ Б. Дашиев хэлэбэ.

— Ажаллахаһаа гадна амарха талаар зохид эрхэ байдал эндэткэй зохёогдонхой. Мүнөөдэр хүдэлөөгүй гүт? — гэхэдэмни, соёлой секторые даагша Марина басаган иигэжэ харюусаба:

— Мүнөөдэр бороотой байжа, ажалдамнай һаад ушаруулаа. Сүлөөтэй сагаа ехэ хүхюутэйгээр үнгэргэнэбди, үдэшэ бүхэндэ хүгжэм доро хатарнабди, элдэб һонин наадануудые эмхидхэнэбди. Тиихэдэ мүнөөшье «Золотой эшелон» гэһэн кинокартина хаража байнабди.

Үнэхөөрөө үхибүүд сэдьхэлээ хананги. Зариманиинь үшөө нэгэ халаанда хүдэлхэбди гэһэн хүсэлтэй байгаа һэн.

Энэ гэр гурбан таһалгаһаа бүридэнхэй. Баруун таһалга сооонь хүбүүд, харин зүүн таһалга соо басагад, тэг дундахиданъ хүмүүжүүлэгшэд байрланхай байба.

— Басагадаймнай таһалга «Салон красоты» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Юуб гэхэдэ, басагад байраяа тон зохидоор шэмэглэнхэй, мүнөө үеын моодо, причёско харуулһан зурагууд олоор хаданхай. Харин хүбүүдэй таһалга соо дайшалхы-патриотическа, спортивна темэдэ зорюулагдаһан дүрэ, фото-зурагууд бии. Тиихэдэ бидэнэй амардаг, унтадаг таһалга —«Элүүр энхын таһалга» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Харагты, эндэ элүүр энхын булан хэгдэнхэй,— гэжэ Надежда Кимовна энеэбхилэн хэлээд, таһалгануудаар бидэнтэй хамта ябажа харуулба.

Кино харагшадай таһалга соохоо наһажаал эхэнэр гаража ерээд бидэнэй хөөрэлдөө ехэтэ һонирхон шагнана.

— Та эдэ үхибүүдэй тогоошон гүт?— гэжэ асуубабди.

— Тиимэ. Үхибүүдые һайнаар, амтатайгаар хооллуулха гэжэ оролдонобди. Энэ талаар совхознай эдеэ хоолой бүхы продуктнуудаар гүйсэд хангана. Элдэб эдеэ хоолой зүйлнүүдые, тэрэ тоодо пирожки, олон янзын каша, шүлэ гэхэ мэтые бэлдэнэб. Гэбэшье кухнимнай бэлэн бэшэ, тэрэнь лэ намда ехэ һаалта,— гэжэ тогоошон Дарижап Гасароновна Дабаева хөөрэбэ.

— Тиимэ даа. Өөһэдөө өөһэдынгөө гараар эдеэ бэлдэлгын сарай барижа байнабди,— гэжэ үхибүүдшье гэршэлбэ.

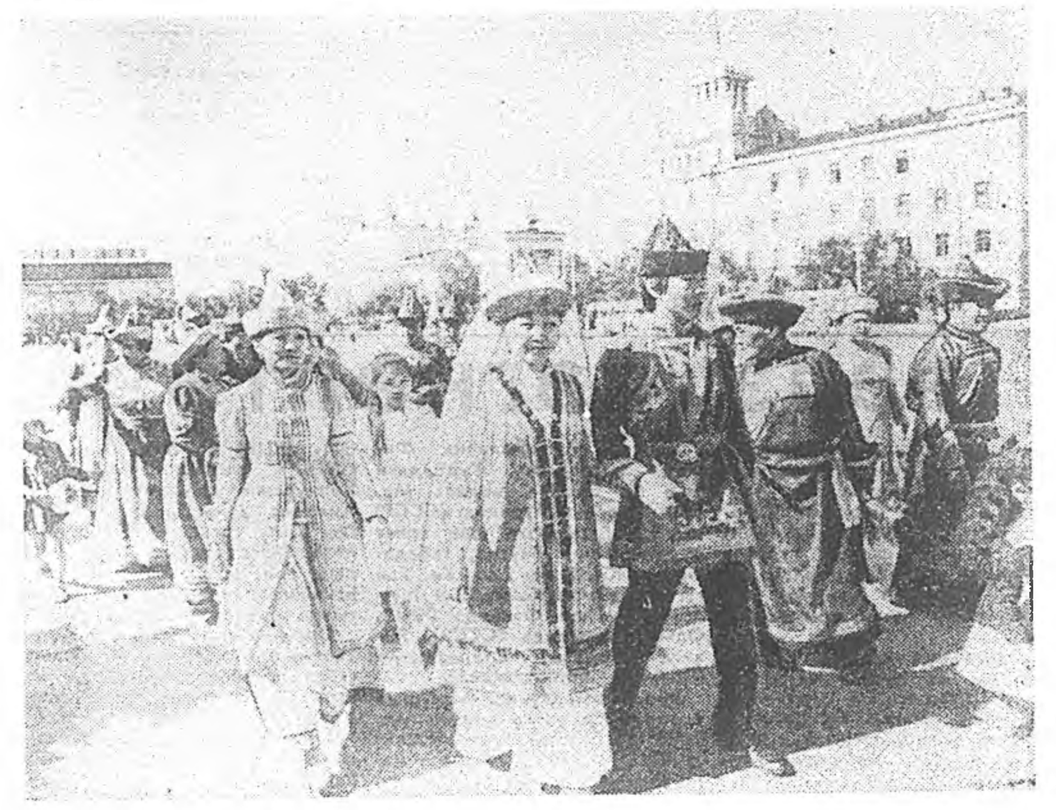
Газаашаа гаража, һаяхан баригдаһан сарай харабабди. Лагериин начальник, һургуулиин ажалай багша Е. Д. Цыренов совхозой барилгашадтай һаяхан ерээд, тэрэ сарайн сонхонуудые шэллүүлжэ эхилбэ.

— Барилгашадые үгэхэбди гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд найдуулаа һэн. Гансал шиидхэгдээгүй асуудал гэхэдэ, бороо хурада үмдэхэ гутал, хубсаһан хэрэгтэй,— гэжэ Егор Дадьяевич тобшохоноор хэлэбэ.

Эдэ бүхы асуудалнуудые совхозойхид һаяын сагта шиидхэхэ бээз гэжэ найданабди. Удаань пионерскэ болон наадана таһалгануудта орожо, һонирхон харабабди.

Пионерскэ таһалгые ажалай алдар солын булан шэмэглэнэ. Эндэ хүдэлдэг үхибүүдэй абаһан уялганууд, бригадын Соведэй бүридэл, дежурствын график болон бусад зүйлнүүд бидэнэй анхарал хандуулба. һурагшадай эрдэм мэдэсые дээшэлүүлхэ зорилготойгоор научна хүдэлмэри һургуулиин биологиин багша Р. Д. Очирова ябуулна гэжэ мэдэбэбди. Тиимэһээ үхибүүд гансал ажалда дүршэнэ бэшэ, мүн ургамалнуудай ажабайдалтай дүтөөр танилсана бшуу. Иигэжэ түрэл совхоздоо ехэ туһа хүргэнэ, мүн өөһэдөө ажалайнгаа четвертиие Сэлэн-Дүүмын дунда һургуулиин һурагшад аша туһатайгаар үнгэргэжэ байна. Тэдэнэр бэрхээр ажаллана, аятай зохидоор амарна, сэнгэнэ.

Б. ДЫМБРЫЛОВА,
манай корр.
Сэлэнгын район.

ГОДЛИДОЛ ХАРБАГДАҺАН ДУУН...

Номин хүхэ тэнгэри нэгэшье үүлэгүй. Шүүдэрэй туңгалаг уһаар угаагдаһан мэтэ сэбэрхэн. Наранай хурса элшэнүүд үглөөнэй һэрюубтэр агаарые һэтэ харбан, халуун үдэрэй болохые эртээнһээ мэдүүлнэ... Имагтал иимэ үглөөгүүр арадай аман зохёолой республиканска VIII һайндэр эхилһэн байна.

Арадай аялга дуунай һайндэр заншалта газартаа бэшэ, харин Улаан-Үдэ хотын үйлсэ, талмайнууд дээрэ эхиеэ абаа. Үглөөнэй 10 час багта республикымнай ниислэл хотын гол талмай дээрэ һайндэртэ хабаадагшадай автобусууд ерэбэ. «Наран хада», «Агсуурга», «Арадай аман зохёолой һайндэр» гэхэ мэтын гаршагууд автобусуудай шэлнүүд дээрэ аржын харагдана. Буряад, ород, шэмээшэг, хасаг хубсаһатай дуушад олон. Улаан-Үдын горгүйсэдрилэгшэ Валентина Цыденовна Дамбуевагай хэһэн хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнэһэн ушар гээшэ,— гэжэ «Уряал» ансамблиин гэшүүн Б-Х. Базарсадаева баяртайгаар мэдүүлбэ.

Олон арадуудай дуунуудые аялгатуулан автобусуудай колонно һайндэрэй газарта хүрэбэ. Нэгэ хэдэн сагай үнгэрһэн хойно партиин обкомой соёлой таһагые даагша Л. Ч. Нимаева арадай аман зохёолой республиканска һайндэрые нээхэдээ, иигэжэ хэлэбэ:

— Арадай уран бэлигэй ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлжэ ябаһан та бүгэдэндэ зохёохы ажалай амжалта, зол жаргал, элүүр энхые хүсэнэб!

Наймадахияа эмхидхэгдэжэ байһан һайндэр наяршаба. Байгал далай шадарай буряадуудай комплексдо хүлгөөтэй. Улаан-Үдын «Магтаал» гэжэ арадай хоорой эхилһэн концертые Түнхэнэй районой «Хэнгэргэ», Ивалгын районой «Оронго», Кабанскын районой Ранжурово, Корсаково һууринуудай арадай аман зохёолой ансамбльнуудай гэшүүд дэмжэн, бэлиг шадабарияа харуулба.

Энэ үедэ Забайкальска комплексдо мүн лэ ехэ концерт боложо байба. Тус һайндэртэ, хоёрдохиёо хабаадалсажа байһан Хориин районой «Наран хада» гэжэ ансамблиинхид «Буряад арадай ёһо заншалта наадан ба ёохор» тухай дуутай-шуутай, наада зугаатай найруулгаяа харуулна:

> Ута һайхан һүүлтэй,
> Шэнгэн жэгдэ дэлһэтэй,
> Заһамал жэбжэгэр бэетэй,
> Хатуу булад туруутай,
> Тоо ехэ шэхэтэй,
> Түгэс байсын бэетэй...
> Жолооеш барижа,
> Солыеш дуудажа байнабди...

Удаа дараалан «Дэбэсэнэм» (Зэдэ), «Эрхирэг» (Загарай), «Аялга» (Ярууна), «Агсуурга» (Сэлэнгэ), «Наран хада» (Хори), «Уряал» (Улаан-Үдэ) ансамбльнууд программануудаа харагшадта дурадхана. Тэдэнэй наадые һайнаар угтажа байһан хэдэн хүгшэдтэ дүтэлжэ, энэ һайндэр тухай һанамжые дуулабаб.

— Жэл бүри энэ һайндэртэ ерэгшэб. Мүнөө жэлэй программануудынь бодомжотой зохидоор найруулагдаа. Хубсаһануудынь гоё һайхан. Дуушадай гүйсэдхэхы арга шадабариин ургаһые тэмдэглэхэ байнаб. Буряад арадайнгаа наада, зугаае хаража, дуунуудыень шагнажа байхаһаа үлүү юун байхаб! — гэжэ Улаан-Үдэ хотодо ажаһуугша, пенсионерка К. Г. Гергушкина хэлэбэ.

Ортоной комплексдо Ермил Барановай гүйсэдхэһэн дуунууд холоһоо дуулдан байгша һэн. Мүнөө комплекс соо хон-жэн. Ушарынь гэхэдэ, Баунтын районой «Осикта» ансамбль ерэжэ шадаагүй байба. Гэбэшье Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг ортон хэдэн басагад заншалта хубсаһаяа үмдэнхэй, үе-үе болоод лэ хэнгэргын дабтаса доро хатарнуудые шадамараар гүйсэдхэнэ.

Зэргэлээ оршоһон хасагуудай комплекс түрүүшынхиеэ нээгдэбэ. Эндэ Зэдын районой Зэлтэр, Булаг һууринуудай, ЛВРЗ-гэй Соёлой ордонгой хасагуудай ансамбль болон хоорнууд наада табиба. Иленгаяа Булаг һууринай «Частушки» гэһэн ансамблиин шогзугаатай дуунууд суглараагшадые баясуулаа.

Угалзатай гоё һайхан үүдэнэй хажууда шэмээшэгүүдэй коллективүүд үеһөө үедэ дамжан ерэһэн, мүн совет үедэ өөһэдынгөө зохёоһон дуунуудые утаар татан гүйсэдхэбэд. Тусхайлхада, Забайкалиин шэмээшэгүүдэй арадай хоор (Улаан-Үдэ), Ехэ-Куналейн хоор, тэдэнэй хүүгэдэй «Родничок» гэжэ ансамбль, Тарбагатайн районой Десятниково, Хүйтэн һууринуудай, Хориин районой Хасууртайн, Сэлэнгын районой Ягодныи, Загарайн Шэнэ-Бэрээнэй шэмээшэгүүдэй ансамбльнууд эндэ хабаадалсаба.

Арадай аялга дуунуудай ээлжээтэ ехэ һайндэр үнгэрбэ. Мүнөө хүдөө нютагуудта халуун ажалай эхилээд байбашье, һайндэртэ хабаадаһан коллективүүдэй удха түгэлдэрөөр бэлдэһэн программануудые үндэр үгэнүүдээр сэгнэмээр байна. Иленгаяа тэдэнэй гүйсэдхэхы арга шадабариин ургаһые тэмдэглэмээр. Мүн ансамбль бүхэн өөрынгөө зохёохы нюурые харуулһан найруулгануудыешье харуулаа. Тиимэһээ энэ жэлэй һайндэртэ эрхимээр бэлдэһэн байна гэжэ ойлгомоор. Гэхэтэй хамта хубсаһа хунарай талаар шэнэ һайн юумэн хэгдээгүй. Аяма халуун үдэр нооһон гү, али нэхы малгайтай, зузаан бүдөөр оёгдоһон тэрлигтэй дуушадые харахада, сэхыень хэлэхэдэ, хайрлахаар байгаа һэн.

һайндэрэй үедэ «Сюрприз» гэжэ лотерейнүүд наадагдажа, зарим золтойшуул хони, эрэ тахяа, фотоаппарат, нааданхай гэхэ мэтые шүүгээ. Тиихэдэ РНМЦ-гэй уран зурагай секторэй хүдэлмэрилэгшэд зураг зураха дуратайшуулай бүтээлнүүдэй выставкэ-худалдаа наймаа эмхидхээ. Саашадаа иимэ лотерейн наадануудые, зурагуудай выставкэ-худалдаа наймаа үнгэргэжэ байгаа һаа, һайн һэн гэһэн һанамжые олон хүн хэлээ һэн.

Арадай аман зохёолой һайндэрэй һайн талануудай олоншье һаа, тэрэниие эмхидхэлгын талаар ехэ дутуу дунданууд бии гэжэ һанагдана. Нэн түрүүн харагшад тухай асуудал. Нёдондо, мүн байгша ондошье харагшад һайндэртэ хабаадагшадһаа холо үсөөн байгаа. Ушарынь гэхэдэ, һайндэр тухай уридшалан мэдээсэл тараагданагүй, рекламанууд үйлсэ, талмайнууд дээрэ үлгэгдэнэгүй. Аяар холоһоо ансамбльнуудай ерэжэ байхада, тэдэнэй хүдэлмэридэ ёһото сэгнэлтэ үгэхэ харагшадые урихань РНМЦ-гэй хүдэлмэрилэгшэдтэ хүндэ гээшэ гү? Ерэхэ жэлэй һайндэрые эмхидхэхэдээ эдэ бүгэдэ асуудалнууд хараада абтаха бээз гэжэ найдагдана.

...Үдэрэй 4 час багта этнографическа музейн гол үүдэнэй хажууда хэгдэһэн ендэр дээрэ һайндэрые хаалгын баяр болобо. Энэ үдэр ехэ дуунай һайндэртэ хабаадалсаһан дуушад бэлиг шадабарияа үшөө дахин харуулжа, харагшадаа баясуулбад. Жэлһээ жэлдэ эдэ коллективүүдэй гүйсэдхэхы дүршэл шадабариин ургажа, зохёоһон найруулгануудайнь удхын улам гүнзэгыржэ байбашье, тэдэнэй зохёохы хүдэлмэридэ бодото сэгнэлтэ үгэхэ харагшадай олоор суглараагүйдэ халагламаар байгаа бэлэй. Юуб гэхэдэ, арадай ёһо заншалта дуунай, нааданай баялигтай иимэ һайндэрнүүдтэ танилсаха, өөһэдынгөө оюун сэдьхэлые бүри хүгжөөхэ аргатай болоно бшуубди.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Түнхэнэй районой «Хэнгэргэ» ансамблиин гэшүүд Т. Хамагаева, В. Бадлуев, В. Шарнаев. 2. «Уряал» ансамблиинхид Соведүүдэй талмай дээрэ. 3. «Магтаал» гэжэ хоорой дуушан Г. И. Халтуев.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

Эндэ Совет гүрэнэй байгуулагдаһан 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан арадай уран бэлигэй Бүхэсоюзна II харалгын үедэ үнгэргэгдэхэнь. Энэ заншалта харалга-тоосоон дотнай амжалта, амгалан тайбанай огторгой хүсэнэб!

комой соёлой таһагые даагша П. Г. Степанов суглараагшадые амаршалан иигэжэ хэлэбэ:

— Арадай аман зохёолой республиканска һайндэрнай Агуу Октябриин 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан арадай уран бэлигэй Бүхэсоюзна II харалгын үедэ үнгэргэгдэхэнь. Энэ заншалта харалга-тоосоондотнай амжалта, амгалан тайбанай огторгой хүсэнэб!

Удаань Соведүүдэй талмай дээрэ арадай аман зохёолой ансамбльнуудай, хоорнуудай гүйсэдхэһэн дуунууд агаарта аялгаа ниилүүлэн, далайн хүсэтэ долгин мэтэ эбхэрэн зэдэлбэ. Хахад час тухай үргэлжэлһэн концертын һүүлээр тэдэнэр автобусуудтаа һуужа, этнографиин музей тээшэ зорибод. ЛВРЗ-гэй хасагуудай хооройхид, Буряадай хоровой бүлгэмэй арадай аман зохёолой дуу, хатарай «Уряал» гэжэ ансамблиинхид нэгэ автобус соо һуунхай дуунуудаа ээлжэлэн татанад. Эндэ зэдэлһэн ород, буряад дуунуудай зэрэлгээн сооһоо «Сэлмэг һарын толондо...», «Лаванда, горная лаванда...», «Жаргалаа шим аршалаарай...» гэһэн үгэнүүд соностоно...

— Сентябрь һарада манай ансамбль гастрольдо Эстониин ССР ошохо. Энэ хадаа гансал манай дуушадай бэшэ, мүн манай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэ-

…ГАРАЙН РАЙОНДО

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ …НГ

…тосхондо …мир на планете… эб найрамдалай… харюусана… үнгэргэгдэһэн митинг… Түбэй соёл… дэргэдэ хүн… Аха дүү со… ...нуудай ту… Тус байшан… гэжэ дуунай… ансамблиин дуунуудые го… байгша оной …лиин гэшүүд …мениин облас… соёлой та… байна. ВЛКСМ… …ездын урьда… …ишэ ошожо, …аа һонирхуул… …хаа аха дүү …нгын үдэшэдэ …эр хабаадаба. …литическэ дуу… …эмхидхэгдээ. …одо үнгэргэг… …интернацио… …оногто хабаа… …КИД-эй «Крас… …һэн агитбрига… …до илаба. Тус …а Самбуевна …бэрилдэг юм. …най галнуудые …уул жагсаал… найрамдалые …хэрэггүй» гэ… комсомолшууд, …дэлхэйн ара… эб найрамда… …Загарайн райко… …лой-спортивна …лэгшэд энэ …митинг-үдэшые …нгэргөө гэжэ …нитын эдеэ хоолой эмхинүүд худалдаа наймаа эмхидхээ. Тиихэдэ һаналаа нэгэдэлгын ярмаркада худалдагдаһан зүйлнүүдэй түлөө оруулагдаһан мүнгэн Эб найрамдалай жасада дамжуулагдаха юм.

АРАДАЙ АЯЛГА, ДУУНУУД ЗЭДЭЛБЭ

Загарай тосхондо үнгэргэгдэһэн «Сурхарбаан-86» гэһэн заншалта һайхан һайндэртэ хүнгэн солбон, хүсэтэй шанга спортсменүүд, уран бэлигтэ дуушад, хатаршад олоороо суглараа. Юуб гэхэдэ, Агуу ехэ Октябриин 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан арадай зохеохы ажалай бүхэсоюзна II фестивалиин үнгэргэгдэжэ байха үедэ Загарайн районой фольклорно анха түрүүшын һайндэр энэл «Сурхарбаан» дээрэ үнгэргэгдөө бшуу. Энэ үдэр хэр угһаа элдэб арадуудай зүрхэ сэдьхэлдээ хадагалжа ябаһан аман зохёолой баялигуудай дээжэ болоһон дуунууд, шүлэгүүд, хатарнууд олоной анхаралда дурадхагдаба.

Районой уран һайханай 14 коллектив энэ концертдэ хабаадаба. Шэнэ-Бэрээнэй соелой-спортивна комплексын коллектив тус концертые нээгээ. Ород, шэмээшэг, буряад арадуудай аялга дуунууд, хатар ёохорнууд һайндэрэй программые шэмэглээ. Шулуутайн, Новоильинкын, Онохойн, Эрхирэгэй болон бусад соёлой байшангай уран һайханай фольклорно бүлэгүүд дууулаба, хатарба. «Во кузнице...» гэһэн шэмээшэг, «Амаршалгын дуун» гэһэн буряад дуунууд, «Галын угалзанууд» гэһэн хатар олондо һайшаагдаһан байна.

Хоёр үлүүтэй час соо харуулагдаһан концертын программа ехэ һонин байгаа. Дуу, хатарнуудай бүлэгүүдһээ гадна ород арадай инструментнүүдэй оркестрнууд мүн лэ хабаадаа.

һайндэрэй түгэсхэлдэ эрхим коллективүүд, солистнууд шагнагдаба. Нэгэдэхи һуурида Шэнэ-Бэрээнэй КСК-гай коллектив гаража, тусхай шанда хүртэбэ. Энэ коллективые Г. И. Леаина шадамар бэрхээр хүтэлбэрилдэг юм. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудта Эрхирэгэй, Онохойн соёлой байшангай коллективүүд ээлээ. Эдэ коллективүүд республиканска фольклорно һайндэртэ уригдаа.

РНМЦ-гэй методист И. Ц. Хазагаева энэ концертые хүтэлбэрилөө. КПСС-эй Загарайн райкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша Г. Н. Петров Хүндэлэлэй грамотануудые, шангуудые һайндэртэ хабаадагшадта барюулба.

Тус һайндэрэй һүүлдэ Эрхирэг һууринай уран һайханай коллективэй хүтэлбэрилэгшэ С. Б. Цыбикдоржиеватай хөөрэлдэбэбди.

— Коллективэймнай амжалтада хүүгэдэй саадай хүдэлмэрилэгшэ Намсалма Егнинова, совхозой нефтескладые даагша Римма Аюшеева, лаборант Мэрия Юмдылыкова гэгшэдэй оруулһан хубита ехэ. Тиихэдэ Станислав Нимаев, Будожап Дондоков, Донара Баймеева гэгшэд мүн лэ уран һайханай харалгада эдэбхитэйгээр хабаададаг, дуу, хатарта тон дуратай хүнүүд гээшэ. Тиигээдшье саашадаа эдэмнай программаяа бүри һонин болгохо, шэнэ хатар дуунуудые гүйсэдхэхэ гэжэ оролдохол гүбэ. Республиканска фольклорно һайндэртэ ошохо болоод байхадаа, ехэл баяртайбди. Тиимэһээ үшөөл һайнаар программаяа бэлдэхэ хүсэлтэйбди,—гэжэ Светлана Бадмаевна хөөрөө һэн.

Б. ДАРИЕВА.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮД

ДҮРШЭЛТЭЙ ХОНИШОН

Тээгдэ тосхонһоо зүүлжээ оршодог Бааза гэжэ газарта Хүрбын совхозой эхэ хониной отара байрладаг юм. Тус отарада ахалагша хонишоноор гэр бүлэтэйгөө хамта дүршэлтэй хонишон Ф. Я. Загидулина хүдэлнэ. Ф. Загидулина хонин ажалда үниһөө хүдэлдэг. Тэрэ ехэ оролдосотойгоор хүдэлдэг, ажалдаа эзэн ёһоор хандадаг байна. Дүй дүршэлөөр баян болоһон энэ хонишон залуушуулда жэшээ харуулна. Жэл бүри һайн үрэ дүнгүүдые тэрэ туйладаг юм. Хэдэн жэлэй туршада зуутанай тоодо оролсоно. Байгша ондо түрүү хонишон 100 эхэ хонин бүриһөө 130 хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлһэн байна. Хурьгадаа эхэһээнь һалгаахадаа толгой бүриинь шэгнүүр дунда зэргээр 26 килограммда хүргөө. Ф. Я. Загидулина зунай тунга ногооной үедэ хонидойнгоо ашаг шэмыень нэмээхэ, таргалуулха зорилготойгоор горитой оролдосо гаргаан ажаллана. Хонидоо хайшалалгада эртээнһээ бэлдэжэ, бэлшээри һайнтай газарта адуулаа. Ф. Я. Загидулина партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө хаба шадалаараа оролдоно.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хориин район.

ТАСС — АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

…АЛИЗМЫН БА ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ АША ТУҺАДА

…Союз амгалан хангахые, буу …ые хүсэжэ байнэ, ядерна зэб… түлөө шууд …, совет-амери… гуримшуулан … тула үндэһэ … харюусалга… бэелүүлнэ гэжэ … олонниитэ, мэ… тараадаг хэ… ПОРП-ын X … КПСС-эй ЦК… …на секретарь …чевой хэлэһэн …н тайлбарилна. … Сверчевскиин …водто үнгэр… …аг дээрэ М. С. …лэһэн үгэ ту… … мэдээсэхэдээ, …мэдээсэлнүүдые …адын хэрэгсэл… тэмдэглэнэ: Со… …капиталис дэл… …дэй хоорондо …р зэргэ оршол… …жээнүүдые, гол … уласхоорондын … баталха харгы … Советскэ Союз …түйгээр бэдэр… …м хадаа зохёон …ула, хүнүүдэй …н зүб харилсаа …а мүндэлэнхэй. …А. Эндэ М. С. …лэһэн үгэ ПНР-… …тэ мэдээсэлнүү… … органуудай гол … …бигдана. Совет… Польшын эб… …а холбоо бари… …ыень баталһан …рилэгшын хэлэ… …ын хүдэлмэриин …үйлэ хэрэг бо… …ын коммунист… хуралдаанай … зүгһөө халуу… …гдаа. Тиигэжэ тэрэ аха дүү хоёр партиин, гүрэнэй болон арадуудай харилсаанһаа газаашаа гарана гэжэ «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ. СССР-тэ ба ПНР-тэ социалис болон коммунис байгуулалтын мүнөөнэй шатада бии байгаа гол шухала хуули ёһонуудые М. С. Горбачев зааба. Тэрэнэй хэлэһэн үгэ уласхоорондын ажабайдалай хэлэн шухала асуудалн у у д ы е шиидхэлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. Уласхоорондын оршон байдалда болото социализмын гүрэнүүд эб найрамдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ.

Өөһэдынгөө ажал ябуулгые шүүмжэлхы ёһоор сэгнэхэ, хоёр ороной, бүхы социалис хани нэгэдэлэй аша туһада харилсаа холбоогоо үргэдхэн гүнзэгырүүлхэ шухала гэжэ КПСС болон ПОРП залан сэхээр мэдүүлбэ.

Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ американ захиргаанай гаргаһан алхамуудые М. С. Горбачев эрид буруушааба гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Уласхоорондын асуудалнуудаар Советскэ Союзай болон Польшын хараа бодолнууд адлирхуу байна. Дэлхэй дээрэхи байдал тушаа совет хүтэлбэрилэгшын хэһэн тобшололнууд залан сэхэ байһаараа шалгарна. СССР, тэрэнэй ханинар болон союзнигууд хөөрэлдөөнүүдые хэхын түлөө, арадуудай амгалан тайбан харилсаанай түлөө тэмсэнэ. Гэхэтэй хамта сэрэгэй бэлэдхэлнүүдые даллалан халхалхын тула хэрэглэгдэдэг хөөрэлдөөнүүдые, хэлсээнүүдые социалис оронууд эрид буруушаана.

СОФИ. М. С. Горбачев Варшавада дэлгэрэнгы, хурса үгэ хэлэхэдээ, социализмда хабсатай социальна үнэн зүбые үндэр дээдын экономическа ашаг үрэтэй ниилүүлэн холбохо гэһэн түүхэтэ удха шанартай зорилго манай партинуудай урда табигдана гэжэ тэмдэглэбэ гээд «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Социализмын бүри хүсэн түгэс болохонь, бүри хурдан түргэнөөр хүгжэхынь, бүхы асуудалнуудаар капиталис обществотой амжалтатайгаар мүрысэхынь тула аха дүү социалис оронууд бүхы юумэ хэхэ ёһотой. Мүнөө, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын дайнай гү, али эб найрамдалай асуудалнуудай уулзадха дээрэ хүрэжэ ерээд байхадань, СССР болон бусад социалис гүрэнүүд буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, дайнай аюулые зайсуулан сараха гэхэ мэтын уласхоорондын үндэһэн шухала асуудалнуудта тон харюусалгатайгаар хандана. Тиихэдээ социалис гүрэнүүд өөһэдынгөө аюулгүй байдалда анхарха баатай болоно. Энэ зорилгодо Варшавска Договор шууд сэхээр алба хэдэг юм.

ПРАГА. Социалис туйлалтанууд тэхэрюулэгдэшэгүй гэжэ М. С. Горбачев тэмдэглэбэ гэжэ «Руде право» газетэ батална. Тиихэдэ социализмые саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулха, шэнэдхэн хубилгажа байха тухай асуудал зүблэхэ зүйлдэ табигдана. Социалис байгуулалтын асари ехэ арга боломжонуудые хайшан гэжэ дүүрэн хүсөөрнь хэрэглэлтэйб гэһэн нэгэл зорилго бидэнэртэ бии. Буу зэбсэгүүдые хуряалгын нангин хэрэгые американ захиргаан тоонгүй, буруу һүргэжэ байна гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ эрид буруушааба. Эб найрамдал хангаха, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанаа американ ажал ябуулагшад гоё гоёор мэдүүлбэшье, бодото дээрээ тад һоорго юумэ хэжэ, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгаяа улам үргэдхэнэ. Советскэ Союз хөөрэлдөөнүүдые хэхын түлөө оролдолго гаргана. Тиихэдэ хоёр тала бодото үрэ дүнгүүдые туйлахые оролдоно.

ПОРП-ын X СЪЕЗД

ВАРШАВА. Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин X съездын ээлжээтэ заседани дээрэ ПОРП-ын ЦК-гай тоосоото элидхэлые, партиин Программын проектые, социалис Польшын социально-экономическа хүгжэлтын үндэһэн шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгээ үргэлжэлүүлһэн байгаа.

ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ З. Месснер 1986—1990 онуудта, мүн 1995 он хүрэтэрхи үедэ ороной социально-экономическа хүгжэлтын шэглэлнүүд тухай элидхэл хээ. Экономикодо хүгжэлтын хараа шэглэлнүүдэй батадхагдажа байһыень ПОРП-ын IX болон X съезднүүдэй хоорондохи үе соо туйлагдаһан үрэ дүнгүүд элирхэйлэн гэршэлбэ гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Гурбан жэлэй түсэбтэ даабаринууд амжалтатайгаар дүүргэгдэбэ. Национальна доход ниилээд ургаа, дэлгүүрые хангалга гуримшуулагдаа, ажалшадай һуудал байдал улам һайжаруулагдаа. Экономическа ба эмхидхэлэй-хуулиин гурим үндэһөөрөө хубилгагдаба. Социалис хани харилсаата гүрэнүүдтэ Польшын хараа байдал бэхижүүлэгдээ, уласхоорондын оршом соо тэрэнэй үүргэ ургаа.

ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй хараалһан программа һайн хүгжэлтэ дэбжэлтэнүүдые улам батадхана гэжэ ПНР-эй правительствын толгойлогшо тэмдэглэбэ. Энээнэй тула арадай ажахые хурдан түргэн хүгжэлтын замда гаргаһан байгаа. Социалис хани нэгэдэлтэ бүхы оронууд иимэ зорилгонуудые урдаа табина. КПСС-эй XXVII съезд дээрэ энэнь онсо хүсэтэйгөөр табигдаа һэн.

Социалис оронуудай шэнжэлхы хүсэнүүдэй харилсаанда урагшаа горитой алхам хэгдээ.

Советскэ Союзтай экономическа ба эрдэм-техникын харилсаанай удаан болзорой программые бэелүүлжэ захалбабди гэжэ З. Месснер хэлэбэ. Съездын делегадууд үгэ хэлэхэдээ, арадай ажахын бүхы һалбаринуудай ажал ябуулгые һайжаруулха талаар тодорхой дурадхалнуудые оруулна.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ конкурсдо

ДЭЭДЭ СЭГНЭЛТЭЭР

Уласхоорондын хүгжэмэй харалгын илагшадай түрүүшын нэрэнүүдые дуушадай конкурсын жюри нэрлэбэ. Европо, Ази, Африка ба Америкын зуугаад шахуу гүйсэдхэгшэдэй хабаадаһан олон хоногой турнирай дүнгүүд июлиин 1-нэй һүни соносхогдобо.

Эхэнэрнүүд сооһоо нэгэдэхи шан ба алтан медальда П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Пермиин оперо ба баледэй театрай солистка Наталья Ерасова хүртэбэ. Хоёрдохи шан ба мүнгэн медальнууд США-гай Барбара Килдаффта ба Румыниин Ане-Феличии Филиптэ олгогдобо. Гурбадахи шан ба бронзо медаль Мария Гулегина-Мурадян (СССР) эзэлбэ. Дүрбэдэхи шан совет дуушан Нина Раутио, табадахиие — КНДР-эй Зо Хе Ген гэгшэд абаба. Конкурсын дипломууд Чжан Фэньидэ (КНР), Ольга Аюровада (СССР), Ядвига Терезе Стельпеньдэ (Польша) барюулагдаха.

Эрэшүүлэй дунда түрүүшын шангууд ба алтан медальнууд Советскэ Союзай түлөөлэгшэдтэ—Т. Г. Шевченкын нэрэмжэтэ Киевэй гүрэнэй оперо ба баледэй театрай солист Григорий Грицюгта ба С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Ленинградай оперо ба баледэй театрай солист Александр Морозовто олгогдобо. Хоёрдохи шан ба мүнгэн медаль Барееу Туманянда (СССР), гурбадахи шан ба бронзо медаль Сергей Мартыновта (СССР) хүртэбэ. Дүрбэдэхи шан Юй Цзисинь (КНР) ба Ким Дин Гук (КНДР) гэгшэд хубаалдаба. Конкурсын дипломууд ГДР-эй Андреас Даавидта ба Японой Ген Сету гэгшэдтэ барюулагдаха. Мусоргскиин зохёолнуудые тон эрхимээр гүйсэдхэһэнэйнгээ түлөө Сергей Мартынов шанда хүртэбэ.

Ород композиторнуудай зохёолнуудые эрхим һайнаар гүйсэдхэһэнэйнь түлөө тусхай шан США-гай Чарльз Питер Лоуэл гэгшэдэ олгогдобо.

Арадай дуунуудые эрхимээр гүйсэдхэһэнэйнгээ түлөө Вьетнамай дуушан Нгуен Суан Тхань шагналда хүртэбэ.

— Лауреадуудые элирүүлхэнь жюридэ хүндэхэн байба даа. Юуб гэхэдэ конкурсын түгэсхэхы шатада эрхимэй эрхимүүд ороо ха юм,— гэжэ уласхоорондын жюрин түрүүлэгшэ, СССР-эй арадай артистка Ирина Архипова тодорхойлон хөөрэнэ. — Тиибэ яабашье удаан саг соо хөөрэлдэжэ, баллнуудыень тон наринаар тооложо үзэһэнэй һүүлээр илагшадые нэгэн һаналтайгаар нэрлэһэн байнабди. Ехэнхи солистнууд уран һайханай үндэр ойлгосо, артисткын шадабари гүйсэдхэхы бэрхэ культура харуулаа. Бэлиг шадабарияа, ажалша бэрхээ хүсэһэн һаналдаа үнэн сэхэ байлгаараа, зангаа хатуу шангаар гартаа барижа шададагаараа илгарһан зон лэ шангуудта хүртөө гэжэ тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Совет дуушадай һургуули дээрээ амаргүй һайн зохёохы халаантай байна гэжэ энэ харалгын баталһаниинь ехэ һайн гээшэ. Конкурсын бидэнтэй танилсуулһан залуу артистнууд саашадаа сценын шэмэг болохо аабза гэжэ этигэхэ дуран хүрэнэ.

(ТАСС).

УКРАИНЫН ТЕАТР — УЛААН-ҮДЭДЭ

СССР-эй арадай артист П. К. Саксаганскиин нэрэмжэтэ Киевэй областной хүгжэмтэ драмын театр анха түрүүшынхеэ Сибиריин хотонуудаар гастрольдо гаранхай. Тус коллектив эдэ үдэрнүүдтэ манай хүршэ—Эрхүү хотоһоо буужа, Ленинэй орденто Буряадай оперо болон баледэй театрай сцена дээрэ уран бэлигээ харуулжа захалба.

Украинын ССР-эй түбэй областиин дурсагдагша коллективэй программа яһала баян. Тэрэ манай республикын түбтэ. Украинын элитэ зохёолшо Марк Крапивницкиин бэшэһэн хүгжэмтэ зүжэгөөр гастролёо эхилээ. Тэрэшэлэн И. Карпенкын. Г. Квиткын зүжэгүүд харагшадта һонирхогдохо байха.

Мүнөө үе сагай ажабайдал харуулһан Ленинэй шангай лауреат, Социалис Ажалай Герой А. Корнейчугай, М. Варфоломеевэй, З. Тоболкиной, Н. Зарудныя, А. Коломийцэй зүжэгүүд манай харагшадта дурадхагдаха.

Тэрэшэлэн багашуулда зорюулагдаһан В. Рабоданай, Я. Козловой, В. Филипенкын зүжэгүүдые манай эдиршүүл һонирхохо бэзэ.

Б. НАМДАКОВ.

ДРАМАТУРГНУУДАЙ СЕМИНАР

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын академическэ театрта манай республикын драматургнуудай дүрбэдэхи семинар боложо үнгэрбэ. «КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан мүнөө үеын Буряадай драматургиин хүгжэлтэ» гэһэн темээр дүрбэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн тус семинарые РСФСР-эй театральна бүлгэмэй Буряадай отделени, Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбоон болон республикын Соёлой министерство эмхидхэһэн байна.

Семинарай хүдэлмэридэ ГИТИС-эй доцентнүүд искусство шэнжэлхэ эрдэмэй кандидат М. Ю. Хмельницкая, И. Б. Ростоцкий, драматург П. С. Лунгин, театр шэнжэлэгшэ Е. А. Зубкова болон Бүхэроссиин театральна бүлгэмэй драматургиин кабинедэй консультант Э. М. Красновская гэгшэд хабаадалсаба.

Манай республикын драматургнууд А. Ангархаевай, Б. Эрдынеевэй, А. Щитовой, К. Балковай болон бусадай бэшэһэн шэнэ зүжэгүүдэй гар бэшэгүүд зүбшэн хэлсэгдээ.

Семинарай хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой соёлой таһагые даагша Л. Ч. Нимаева, республикын соёлой министр Д. Т. Цыремпилов, министрэй орлогшо Д. Ш. Яхунаев гэгшэд хабаадалсаба.

Р. БОРИСОВА,
ВТО-гой Буряадай отделениин харюусалгата секретарь.

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

Мүнөө ерэхэ һуралсалай жэлдэ республикын олонхи һургуулинуудта шэнэ реформо хүсэндөө орожо эхилбэ. Иимэ ушарһаа, Улаан-Үдын багшанарай мэргэжэлээ дээшэлүүлгын институтда республикын алишье районһоо багшанар олоороо суглараад, эрдэм мэдэсээ, мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байна.

Һаяхан эндэ композитор Юрий Ирдынеевич Ирдынеевтэй һонирхолтой уулзалга болобо. Юрий Ирдынеевич өөрынгөө зохёохы хүдэлмэри, дуунууд тухай эндэ сугларагшадта тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Михаил Шихановай үгэдэ Юрий Ирдынеевэй «Каникулы» гэһэн шэнэ дууе Улаан-Үдын госфилармониин дуушан Долгор Кунтохеева гүйсэдхэбэ.

Энээнһээ гадна, Юрий Ирдынеевэй зохёоһон «Дугы дээрэ», «Инагтаа», «Ерэхээ яагааш», «Аянай шубууд» гэһэн дуунууд манай анхаралда дурадхагдаа. Долгор Кунтохеева өөрынгөө хани нүхэр, мэдээжэ иллюзионист Владимир Цыренжаповай зохёохы зам тухай хөөрэбэ. Эдэнэр хоюулан Ленинград хотодо мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ зорилготойгоор ошохонь.

Уулзалгада хабаадагшад Юрий Ирдынеевтэ халуун баярые хүргөөд, зохёохы ажалдань амжалта туйлахыень хүсэбэд.

Д. ЦЫРЕНОВА,
багша.

Арадай аман зохёолой республиканска һайндэртэ хабаадалсаһан 30 гаран коллективэй дундаһаа Эгэтын-Адаг һууринай «Аялга» гэжэ ансамблиин дуушад онсо шалгараа. Хори гаран жэлэй туршада дуунай багшаар хүдэлжэ байһан Михаил Будажапович Цыреновэй аша габьяае онсо тэмдэглэмээр. Коллективынь байгуулагдаһаар 10 гаран жэлэй туршада арадай уран бэлигэй республиканска харалгын дипломдо хүртэһэн, Агуу Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Бүхэсоюзна харалгада илаһан байна. Мүнөө тэдэнэй бэлдэһэн шэнэ программа харагшадай үндэр магтаалда хүртөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Аялга» гэжэ ансамблиин хид (Яруна) концертын үедэ.

В. ПЛУТТЫН фото.

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

АМЖАЛТАТАЙ БУСАА

«Красмаш» гэжэ заводой түрүүшын директор СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат байһан Н. П. Котельниковэй дурасхаалда зорюулагдажа, дүрэ буляалдалгын барилдаагаар бүхэсоюзна мүрысөөн һаяхан Красноярск хотодо дүүрэбэ. Энэ хадаа манай орон дотор, үнгэргэгдэдэг ехэ мүрысөөнүүдэй нэгэниинь болоно. Хэзээ нэгэтэ эндэ илажа гарагшад «дэлхэйн бага чемпионат» гэжэ нэршэһэн Тбилисиин уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэдэг байгаа.

Энэ мүрысөөн Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй бэлигтэй бэрхэ залуу барилдаашадай ёһото харалга болодог юм.

Хэдэн союзна республиканудай, Москва болон Ленинград хотонуудай 260 атлет гурбан үдэрэй турша соо мүрысэжэ, эгээл эрхимүүдые тодоруулба.

— Эрхим һайнаар эмхидхэгдэһэн мүрысөөн залуу барилдаашадта һайн һургуули болобо,— гэжэ «Урожай» бүлгэмэй командын түлөөлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Мүнхэ Цыдыпов хөөрэнэ. — Али бүхы шэгнүүртэ айхабтар шанга тэмсэл болоо. Ушарынь гэхэдэ, нэгэдэхи, хоёрдохи һууринуудые эзэлһэн спортсменүүд СССР-эй спортын мастерай нормативые дүүргэхэ ёһотой һэн.

Манай командаһаа «Урожай» бүлгэмэй областной соведэй инструктор А. Мархаев болон Буряадай багшанарай институтай студент В. Сухеев гэгшэд онсо шалгарба. Бар хүсэтэй А. Мархаев илангаяа һайнаар барилдаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Тэрэ бүхы зургаан уулзалгадаа илалта туйлажа, залуу атледүүдэй энэ ехэ мүрысөөндэ хоёрдохёо илалта туйлаһан байна.

В. Сухеев мүн лэ эдэбхитэй һайнаар, тактическа талаараа зүбөөр барилдажа, мэргэжэлтэдэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Тэрэ партертэ илангаяа һайнаар барилдаа. Имагтал дүршэл шадабаригүйдэжэ, манай барилдаашан хоёрдохи һууринда гараба. Тиигэжэ тэдэнэр СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргээ. Зохёохы ёһоор ажалладаг «Урожай» бүлгэмэй тренер н ү ү д С. А. Волчугов болон М. С. Цыдыпов эдэнэй амжалтада ехэ габьяатай юм.

В. СЫДЕЕВ.

АВИАМОДЕЛИСТНҮҮДЫЕ ХАРАХА ГЭБЭЛ...

Байгша оной июлиин 4-һөө 7 хүрэтэр Зүүн Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө ДОСААФ-ай авиамоделист-эдиршүүлэй дунда ехэ мүрысөөн Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэхэнь.

Красноярска Примориин ба Хабаровскэ хизаарнуудай. Яхадай, Тувагай, Буряадай АССР-нүүдэй, Эрхүүгэй, Амарай, Шэтын, Магаданай, Камчатскын болон Сахалинай областьнуудай команданууд мүрысөөндэ хабаадалсаха.

Мүрысөөн июлиин 4-дэ үглөөнэй 10 час 30 минутада республиканска ипподром дээрэ болохо. Авиамодельнэ спортдо дуратайшуул «агаарай байлдаануудые», радиопланернууд, юрын болон залан жолоодогдодог модельнүүдэй ниидэхые хараха аргатай.

П. ВТОРУШИН,
ДОСААФ-ай обкомой түрүүлэгшын орлогшо.

БОТВИННИК-КАСПАРОВАЙ ШАТАРАЙ ҺУРГУУЛИ

Долоон жэлэй туршада забһарлаһанайнгаа удаа сууда гараһан Ботвиннигэй шатарай һургуулиин хэшээлнүүд дахинаа эхилбэ. 75 наһа хүрэһэн ветерантай хамта һургуулиие һэргээн шэнэлэлгэдэ анхандаа тэрэниие дүүргэжэ гараһан дэлхэйн 13-дахи чемпион Гарри Каспаров тон ехэ эдэбхитэйгээр хабаадаа юм.

Иимэ эдир шатаршадай һургуули нээхэ тухай бодол Ботвиннигтэ үшөө 1938 ондо түрэһэн юм. Ленинградай Пионернүүдэй ордон соо лекци уншаад, олон хюлгэ дээрэ нэгэ доро уулзалга үнгэргэхэдөө, арга боломжоор түгэс һургуулиин һурагша ябаһан Марк Таймановые анхаралдаа абажа, энэ хүбүүндэ туһалбал, саашадаа бэрхэл шатаршан болохо һэн ха гэжэ шэбшэһэн байгаа бшуу. Тиихэдээ илангаяа бэлигтэй залуушуулые илган абажа, тренернүүдэйнь хамта тусгаар газарта уряад, хүн бүхэнтэйнь хэшээлнүүдые үнгэргэхэ гэжэ шиидээ бэлэй. Тиигэжэ өөрынгөө туһалагша Марк Дворецкийтэй хамта эдиршүүлэй һургуули нээһэн гээшэ. «Иимэ һургуулида бидэ эдиршүүлые шатар наадажа һургаха зорилго урдаа табяагүйбди, юуб гэхэдэ, энэ хэрэгые өөһэдэйнь тренернүүд амжалтатайгаар шиидхэжэ ядахагүй. Харин бидэ эдир шатаршые парти бүхэнэйнгөө түлөө харюусалгаяа мэдэрэлгэдэ, нааданай үедэ сэдьхэл бодолоо тэнюун аажамаар абажа ябалгада дадхаан һургаха, тиимэ ойлгосо үгэхэ гэжэ оролдообди».

Энэ һанал бодолоо Михаил Ботвинник жараад оной тэнгээр бэелүүлхэ аргатай болоо һэн. Тиихэдэ өөрсэ шатарай ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсахаяа болижо, турнирнуудташье наадахаһаа арсадаг болонхой байгаа бшуу. Һургуулинуудта зунай амаралтын эрхэдэ, жэлдээ хоёр дахин ороной элдэб хотонуудһаа 1520 бэлигтэй бэрхэ хүбүүдые суглуулдаг һэн. Бүхы юумээр, тэрэ тоодо мүнгэ зөөреэр хүүгэдэй турнирнуудта шалгарһан хүбүүдые Профсоюзуудай Бүхэсоюзна Түбэй Совет хангадаг байгаа. Ботвинник тэдэниие Москвада гү, али Хара далайн эрьедэхи «Орленок» гэжэ хүүгэдэй лагерьта гулидхаад, хэшээлнүүдые үнгэргэдэг заншалтай, тараха дээрээ хүн бүхэндэнь гэртээ хэхэ тусхай даабари үгэдэг бэлэй. Тиихэдээ бэлигтэй бэрхэ эдир шатаршанай онсо шэнжэ нэн түрүүн хараада абтадаг һэн. Ботвиннигэй һургуули дүүргэгшэд барандаа суута шатаршад болоо гэхын аргагүй. Тиибэ яабашье Михаил Моисеевичэй эмхидхэһэн һургуулиин хэшээлнүүдтэ Анатолий Карпов, мэдээжэ гроссмейстернүүд Артур Юсупов, Юрий Балашов гэгшэд ябадаг байһан юм.

Али нэгэ эдир шатаршаниие холо ошохо бэлигтэй хүн гэжэ ехэ найдаад, эндүүрхэшье ушар Ботвиннигтэ болодог лэ һааб даа. Харин 13 наһатай Каспаровтай уулзахадаа, Михаил Моисеевич гансата айхабтар бэлигтэйень зүнгөөрөө мэдэрээд, бусадһаа илгажа, нилээд удаан захяа, заабари үгэдэг, тэрээндэ шатарай нюусануудые тайлбаридаг һэн. Каспаровай мүнөөнэй тренер Александр Никитин тиихэ үедэ Ботвиннигэй туһалагша байһан юм. Ажабайдалдаа ехэ зүрюушье, хатуушье зантай, үлүү үгэгүй суута гроссмейстер Каспаровые харахадаа гансата зөөлэржэ, урин дулаанаар харадаг һэн гэжэ мүнөө Александр Никитин дурсадаг. Наадаһан партиингаа олон вариантые Каспаровай айхабтар хурдаар тооложо эхилшэхэдэ, һайхашаан шагнажа байтараа: «Иимэ түргөөр, Гарик, бү хөөрэшыш. Шамдаа орходоо бишни һомон хурдаар вариантнуудые тооложо бирахагүй ха юмбиб».

Дэлхэйн чемпион болоод, лавр модоной набшаһаар гүрэһэн венок үмдэхэеэ байхадаа, Каспаров иигэжэ мэдүүлээ һэн: «Ботвиннигэй һургуулиие һэргээхэ гээшэ минии гол уялга. Намайе хүмүүжүүлһэн совет шатарай һургуулиин урда иимэ уялгатайгаа мертаха ёһогүйб». Каспаровай энэ мэдүүлгыень шагнаад байхадаа, Ботвинник тэрэнэй үгэнүүдые иигэжэ тайлбарилаа бэлэй. «Имагтал Гарри һургуулиие һэргээн шэнэлэлгэдэ эгээл эдэбхитэйгээр хабаадаха хүниинь гээшэ. Юуб гэхэдэ, энэ һургуули һүүлэй һүүлдэ тэрэнэй наһанайнь хэрэг болохо бшуу».

Апрель соо «Пестово» гэжэ Москва шадарай профсоюзна амаралтын байшанда Ботвинник—Каспаровай һэргээгдэһэн шатарай һургуулиин түрүүшын хэшээлнүүд үнгэргэгдөө. Тэрэн тухай дэлхэйн чемпион АПН-эй корреспондентын асуудалнуудта тодорхой харюу үгөө юм.

— Танай һургуулиин һурагшадай дунда ерээдүйн чемпионууд бии гээшэ гү!

— Түрүүшын хэшээлнүүдэй һүүлээр тодорхой тайлбаринуудые үгэхэ, холын хараата һанамжануудые хэлэхэ аргамни үгы. Карповтай үнгэргэхэ уулзалгымни һүүлээр, ноябрь соо болохо хоёрдохи хэшээлнүүдэй түгэсхэлдэ энэ талаар бүришье тодорхой харюунуудые үгэхэ аргатай байхамни лабтай. Мүнөө үеын бэлигтэй бэрхэ эдир шатаршадай бэлэдхэлтэй танилсахадаа, Ботвинник бидэ хоёр сэдьхэлээ ханамги үлөөбди. Тэдээн соохоо минии нютагай басаган спортын мастер, басагадай дундаһаа СССР-эй чемпион 15 наһатай Айнур Софиевае болон мастерта кандидат Константин Сакеевые илган дурдамаар. Айнур Азербайджанай, Кахи хотодо, Костя Ленинградта ажаһуудаг юм.

— Хэды үхибүүд хаанаһаа энэ хабарай сессидэ ерээб!

— Юһэн хүбүүд, дүрбэн басагадые угтан абаабди. Тэдэнэр бултадаа арбан зургаанһаа доошо наһатай. Манай һургуулида абтахын тула орон дотор үнгэргэгдэһэн эдиршүүлэй хоёр турнирта илажа гараха хэрэгтэй байгаа. Пестоводо эгээл эрхимүүдынь суглараа гэжэ бата найданабди. Баку, Вильнюс, Москва, Тбилиси, Омск, Воронеж, Харьков, Тирасполь — географинь нилээд үргэн бэшэ аал? — хотонуудһаа тэдэ суглараа юм.

— Танай Ботвиннигэй һургуулиин һурагша байха үеынхитэй сасуулбал, хэшээлнүүдые үнгэргэлгэдэ ямар хубилалтанууд оруулагдааб!

— Ямаршье хубилалтанууд үгы. Урда мэтэ хэшээлнүүдые нэгэ бэшэ, харин хоёр хүн нэгэ доро үнгэргэнэ. Эдиршүүлнай өөһэдынгөө наадаһан партинуудые хюлгэ дээрэ харуулхадань, бидэ хамтын ухаагаар тэдэнииень шэнжэлжэ, булюу һайн, алдуутай ябадалнуудыень сэгнэжэ үзэнэбди. Удаань һурагшаднай өөһэд хоорондоо уулзалгануудые үнгэргөөд, тэрэ наадаһан партинуудыень баһал шүүмжэлхы ёһоор, анхаралтайгаар хаража үзэнэбди. Эгээл һүүлдэнь би тэдэнэй туд бүритэйнь хоёр хоёр дахин хамтын уулзалга хээб. Тэрэшье партинуудаа тодорхойгоор сэгнэхэдээ, хүн бүхэнэйнь шанга ба һула талануудые Ботвинник бидэ хоёр элирхэйлхэ аргатай болоод байгаабди. Эдир шатаршан бүхэнэй онсо өөрсэ шэнжэ, маяг дүрэ, бэлэдхэл хараада абажа, гэрэйнь даабари туд бүхэндэнь найруулжа үгөө гээшэб.

— Тиихэдээ эдиршүүл хахад жэл өөһэдөө хүдэлхэ болоно гү!

— Үгы бэд даа. Тэдэнэр өөһэдэйнгөө тренернүүдтэй хүдэлхэ юм. Харин би тэдэниие хинан шалгажа байха ушартайб. Хоёр һара болоод лэ һурагша бүхэмнай өөрынгөө амжалта, бэлэдхэл тухай тодорхой, гараар бэшэмэл тоосоо үгэжэ байха уялгатай.

— Хэды хоног соо сесситнай үргэлжэлооб! Пестоводо яажа үдэрөө үнгэргэдэг байгаабта!

— Арбан хоногой хугасаа соо хэшээлнүүднай боложо дүүрэбэ. Үглөөгүүр эртэ бодоод, сэбэр агаарта заабол зарядка хэдэг байгаабди. Удаань гурба-дүрбэн часай туршада хэшээлнай үргэлжэлхэ, харин үдэшын хэшээлнүүд хоёр час соо түгэсэдэг һэн. Ботвиннигэй һургуулида спорт гээшэ гол һуури эзэлдэг юм. Урданшье баһал иимэ байгаа. Эдир үетэмнай үдэр бүри шахуу футбол наадаха, бишье өөрөө хоёр дахин тэдэнээр наадаад үзөө һэм. Ерээдүйн үеын шатаршад бэе махабадынгаа талаар нилээд шанга, хүсэ шадал ядамаргүй хүбүүд байна гэжэ һайшаан тэмдэглэмээр.

Виталий МЕЛИК-КАРАМОВ,
(АПН).

СТУДЕНТНЭР МҮРЫСЭБЭ

Хүнгэн атлетикээр «Буревестник» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн республикын 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ боложо, 150 шахуу студент хабаадаба.

Командаараа түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэлдэ Буряадай багшанарай болон Зүүн Сибириин технологическа институдуудай хоорондо илангаяа шанга тэмсэл болоһон байгаа. Энэ удаада технологическа институдай студентнэр һайн һорилго бэлэдхэлтэй байжа, областной соведэй кубогта хүртоо.

Мүрысөөнэй программын зарим зүйлнүүдээр үндэр үрэ дүнгүүд туйлагдаа.

Багшанарай институдай студентнэр, спортын мастерта кандидадууд Владимир Вихарев 100 метрэй урилдаанда 10,5 секунда, Сергей Викулин 200 метрэй зайда 22,3 секунда, Татьяна Панькова 400 метртэ 57,9 секунда, Александр Пронин энэ зайда 50,2 секунда саг харуулжа, илажа гараба.

Технологическа институдай студентнэр, спортын мастерта кандидадууд Татьяна Фетисова дабалтануудтай 100 метрэй зайда, Эдуард Сластин утые болон гурбан алхасаар харайлгада, Федор Иванов 5000 метрэй зайда, Николай Петров 1500 метрэй зайда түрүү һуури эзэлээ.

Спортын мастер Николай Суворов диск шэдэлгээр, ядро түлхилгоор, үндэрые харайлгаар эрхимлэһэн байха юм.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Буревестник» бүлгэмэй Россиин соведэй мүрысөөндэ хабаадаха студентнэрэй суглуулагдамал команда бүридүүлэгдэбэ.

Б. МИРОМАНОВ.

АЙЛШАДЫНЬ ИЛАБА

Баргажанай болон Хурамхаанай районуудай дотоодын хэрэгүүдэй таһагай коллективүүд хоорондоо харилсаатай, дүй дүршэлөө халан абалсадаг, мүн спортын зүйлнүүдээр мүрысэдэг заншалтай.

Һаяхан Баргажан һууринай «Дружба» гэжэ стадион дээрэ хүршэнэрэй футбольно командануд уулзаба. Наадаһайнгаа эхилхын урда футболистнууд дурасхаалай вымпелнүүдые андалдаа. Энэ удаа айлшаднай 2:3 гэһэн тоотойгоор илаба. Энэ уулзалга жэл бүри үнгэргэгдэдэг хоёр дахин нааданай түрүүшынхинь болобо. Удаадахи наадан илагшадай стадион дээрэ үнгэргэгдэхэ юм.

А. КОЗУЛИН.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«45-һаа 6-ень тааха» ба «36-һаа 5-ень тааха» «Спортлотонуудай» июниин 29-дэ үнгэргэгдэһэн 26-дахи тиражай дүнгүүд.

«45-һаа 6-ень тааха»: 1—баскетбол, 4—бокс, 14—академическэ һэлюурдэлгэ, мори урилдалгын спорт, 28—мэргэн буудалга, 33 — футбол.

«36-һаа 5-ень тааха»: 5 — бүхэ барилдаан, 9—велоспорт-шоссе, 11 — волейбол, 32 — фигурна һолжоролго, 35 — шайбатай хоккей.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Түсэбтэ табан жэлэй уряа: эршэ, шанар арьбалалта» — РСФСР-эй Верховно Соведэй сессиин тоосоон. «Хоёр дахин сабшахаар» — Б. Цыбиковэй статья. «Хура бороодошье һаатанагүй» — Н. Намсараевай статья. Тэжээл бэлэдхэгшэдэй анхаралда. «Үбһэ һалхитуулан хатааха» — А. Емельяновай статья. Тобшолон мэдээсэнэбди. «Рекорд туйлагдахань» — В. Медведевэй статья. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Хамтын шиидхэбэри хүсэтэй» — Н. Дегтяревой статья. Алмалта, арьбалалтые һайжаруулха арганууд. «Һургуулиин һурагшадта даалгаад» — Л. Лабаровагай статья. «Правда Бурятии» газетэдэ бэшэһэнэй һүүлээр» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ депутат А. А. Бабенкын хэлэһэн үгэ. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Пионернүүдэй зун: ажал ба амаралта. «Эдир багаханууд аад лэ...» — «Байгалай үмэнэхи түрэл хизаарнай» — суглуулбари. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Мультфильм. 10.05 — «Эб найрамдал ба залуушуул». 10.40 — «Вам и не снилось» — уран һайханай фильм. 12.10 — Баримтата фильм. 12.40 — Шэнэ һонин. (12.45 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — «Югославиин хүүргэнүүд» — киноочерк. 16.30 — «Ород хэлэн». 17.00 — «Филадельфиин залуушуулай хоор дуулаха». (США). 17.10 — «Неизвестный солдат» — уран һайханай фильм. 3-дахи сери. **Улаан-Үдэ.** 18.20 — Шэнэ һонин (буряадаар). 18.35 — «Зүүн Сибирь» — киножурнал. 18.45 — Буряадай АССР-эй прокурор Б. Ц. Цыденжапов үгэ хэлэхэ. 19.15 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Не спится ночами» — Калининай драмын театрай зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35 — «Маскарад» — фильм-балет. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Под крышами Монмартра» — уран һайханай фильм. (2-дохи сери). 10.30 — Баримтата фильм. 10.50 — «Эжын һургуули». 11.20 — «Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг». 11.50 — Киножурнал. 12.00 — Англи хэлэн. 12.30 — «Семь маленьких рассказов о первой любви» — үхибүүдтэ фильм. 13.35 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 14.20 — «Туровадахи һайндэр». 14.45 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.45 — Пермиин телестудиин программа. 16.40 — Шэнэ һонин. 18.20 — Эрмитаж. 18.50 — Мультфильм. 19.00 — СССР-эй уран зохёолшодой VIII съезд. 19.30 — **П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурс. Дээрэ. Улаан-Үдэ.** 19.45 — Сибириин болон Алас-Дурна хизаарай гүрэнэй агропромуудай техникумүүдэй интернациональна хани барисаанай клубуудай түрүүшын фестиваль. Буряад орондо. 20.25 — Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. **Москва.** 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — «Делегатска үйлсөөрхи музей». 22.00 — «Время». 22.35 — «Лавка господиня Линя» — уран һайханай фильм. (КНР).

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай бүрхэжэ, сэлмэжэ байхашье һаа, хура бороо орохогүй. Баунтын, Яруунын районуудта, Байгал шадар 19—24, бусад нютагуудта 27—32 градус дулаан байха.

Улаан-Үдэдэмнай үүлэтэйшэг байха, хура бороо орохогүй. 30—32 градус дулаан байха.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ... Н-03539. Заказ № 154.